

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina VI

Broj 44/45

Studeni / Prosinac 2008.

Cijena 1 €

ISSN 1800-5179

Božić je radost svijeta

809.

1200 GODINA DOLASKA
moćju Sv. Tripuna u Kotor

2009.

**VOLIM ZIMU,
VOLIM SLADOLED!**

www.ledo.hr

Jeste li znali...

...da prema istraživanju britanskih znanstvenika sladoled izaziva osjećaj sreće? Dokazano je da već samo jedna žlica ure ledene slatke izaziva reakciju u zonama sreće u mozgu. A osim osjećaja sreće, Ledo sladoledi izazivaju i osjećaj užika jer nastaju spajanjem najkvalitetnijeg mlijeka, čokolade i voća, a savršeno se kombiniraju sa slagom, čokoladnim sirupom, sjeckanim lješnjacima ili komadićima voća.

*Ledo sladoled i zimi, zašto ne?!
Neka vas obuzme sreća najveća!*

Misija dobre volje

STR. 4

1200 GODINA NAZOČNOSTI
MOĆI SV. TRIPUNA

Otvorena jubilarna godina

STR. 17

DOPUNSKA NASTAVA
HRVATSKOGA JEZIKA

Novi početak

STR. 37

IZLOŽBA U POVODU
DANA OPĆINE KOTOR

Boka – nekad i danas

STR. 30

NACIONALNI PARKOVI
CRNE GORE I HRVATSKE

Plitvička jezera

STR. 52

Poštovani čitatelji

„Uredništvu Hrvatskog glasnika“ sretne i vesele blagdane, kao i sretnu i uspješnu 2009. godinu žele vaši pretplatnici s Vruje“.

Ova, i mnogobrojne druge čestitke naših čitatelja, suradnika i poslovnih partnera, potvrdile su nam na kraju ove godine, kada pomalo stiže i umor uz osjećaj kako se nešto ostavlja iza sebe, kako je ipak sve što činimo vrijedno i kako, uz osjećaj profesionalne odgovornosti o kvalitetnom pisanju i izvještavanju, vrijedi ona Držićeva „tko srce dava, cijelog sebe dava“.

Čitatelji su to prepoznali i uzvratili.

U ovom broju posvetili smo najviše pozornosti događaju koji je obilježio 2008 - odlasku djece članova Hrvatskog građanskog društva Crne Gore i njihovih crnogorskih prijatelja u Dubrovnik. Bila je to misija dobre volje, povijesni dan.

Podsjetili smo se i kako je nekoliko mjeseci ranije, 16. srpnja, na trgu ispred Katedrale Sv. Tripuna u Kotoru odigrana predstava „Dundo Maroje“ redatelja Ozrena Prohića u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb. Veliki ansambl HNK pobrao je aplauze oduševljene publike, koje je na trgu te noći bilo više od šest stotina. Samo nekoliko dana ranije, 8. srpnja, ispred kotorske katedrale predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić dodijelio je dr. Milošu Miloševiću Hrvatsku državnu nagradu Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske.

Nije se na tome stalo. Posredstvom HGDCG Crna Gora uključena je na kulturnu svjetsku mapu u centralnoj proslavi 500. obljetnice rođenja Marina Držića. Držićevim putovima, od Dubrovnika, preko Siene, stiglo se i u Kotor.

Tih je dana ovaj drevni grad, u organizaciji HGDCG, bio domaćin i urednicima glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera iz Crne Gore, Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, Mađarske, na Prvom regionalnom susretu. Dogovoreno je stvaranje regionalne asocijacije, te je u studenom stigao poziv iz Pečuha u Mađarskoj za nastavak započete suradnje.

Kotorska katedrala i trg ispred nje i u narednoj godini bit će mjesto najznačajnijih događaja, u proslavi Kotorske biskupije velikog jubileja 1200 godina nazočnosti moći Sv. Tripuna i Bokeljske mornarice.

Uz obećanje da ćemo i dalje i pratiti, i pitati, i prisjetiti se i ići u susret događajima

Sretan Božić i uspješnu 2009. godinu želi vam Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i redakcija Hrvatskog glasnika

**Vaša urednica
Tamara Popović**

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zatvoreni bazen, Škaljari 85330 Kotor**
Telefon: +381 (0) **32 304 232** Faks: +381 (0) **32 304 233**
E-mail: hgd-kotor@cg.yu <http://www.hgdcg-kotor.org>
Žiro-račun: **510-10418-20**
Osnivač: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Predsjednik: **dr Ivan Ilić** Glavni urednik: **Tamara Popović** Urednički odbor: **Tripo Schubert, Marija Mihaliček, Joško Kate-
lan, Dario Musić** Lektor: **prof. Ljiljana Markić** Fotografije:
Parteli, Stevan Kordić
Dizajn&priprema: **Radionica LCG** Tisak: **Grafo-Bale –
Podgorica** Naklada: 800 primjeraka Cijena: 1,00 euro

*Delegacija kod
spomenika Držiću*

**POSJET DJECE
DUBROVNIKU**

Misija dobre volje

**Crnogorski ministar kulture
Branislav Mićunović uvjeren
kako se, nakon toplog i
prijateljskog prijama u
Dubrovniku, počinju pisati
lijepe stranice suradnje i
dobrosusjedskih odnosa, uz
poštovanje i uvažavanje**

Piše:
Tamara POPOVIĆ

U okviru programa obilježavanja 500. obljetnice rođenja Marina Držića Hrvatsko građansko društvo Crne Gore organiziralo je 19. studenog posjet djece članova HGDCG i njihovih crnogorskih prijatelja Dubrovniku.

Izaslanstvo djece iz Podgorice, Bara, Kotora, Tivta i Herceg Novog predvodio je ministar kulture, medija i sporta Vlade Crne Gore **Branislav Mićunović**, predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić**, tajnik HGDCG **Tripo Schubert** i direktor Skala radija, medijskog pokrovitelja HGDCG, **Slavko Mandić**.

Još u autobusu, na putu za Dubrovnik, ministar Mićunović je djeci govorio o velikom piscu Marinu Držiću i slobodarskoj tradiciji tog drevnog Grada na čijoj jednoj od zastava piše Libertas kao moto življenja, koji veoma cijeni svoju slobodu i sačuvao ju je jednako kao i Crna Gora svoju.

Novinar dnevnog lista Pobjeda Minja Bojanić ovako je započeo svoj izvještaj sa tog putovanja:

- Sve rane zarastaju, ali svaka opet ostavlja doživotni ožiljak. S tom mišlju – saputnikom i pedesetak crnogorskih mališana jezdimo autobusom kroz obnovljene Konavle, put Dubrovnika, u misiji pomirenja i mukotrpne obnove dobrosusjedstva, nakon vaskolikog zla koje je poput pogubnog balkanskog cunamija poharalo i ovaj pitom i blagorodan mediteranski krajolik. U prtljagu duše javlja se neobja-

šnjiva nelagoda zbog zla što je neko svojevremeno radišnim i nevinim susjedima nanio u tvoje ime, pri čemu ti čak i kristalno čista savjest, zaista, nije od velike pomoći...”

Tijekom cijelog posjeta izaslanstvo i više od 20-ak predstavnika crnogorskih medija se ipak osjećalo vrlo ugodno, jer je toplo i srdačno primljeno.

Na granici ih je sačekao predstavnik HGDCG za Republiku Hrvatsku

Krunoslav Težak i dopratio do Dubrovnika.

Djeca su se prvo susrela sa svojim vršnjacima u Osnovnoj

školi “Marin Držić”.

Nakon pozdravnih riječi zamjenika županice DNŽ **Miše Galjufa**, te nadahnutog pozdrava i govora ravnateljice škole **Zrinke Capor**, koja je posebno pozdravila prijatelja Dubrovnika, hrvatske kulture i hrvatske zajednice u Crnoj Gori ministra Mićunovića, za djecu je priređen prigodan program, opet u znaku jubileja. Organizirana je tematska nastava koju su učenici održali za svoje goste, nakon čega su razmijenjeni darovi. Ministar je školi poklonio komplet knjiga Mirka Kovača. Djeca su razmijenila adrese kako bi se

Razmjena poklona u kazalištu Marin Držić

što više zbližila, a predloženo je i formiranje dopisnog kluba.

Predsjednik HGDCG dr. Ivan Ilić podsjetio je na teška stradanja Dubrovnika, ali rekao da, isto tako, želimo nastaviti život kao iskreni prijatelji, te smoći snage da odgojem mladih i vezama među njima, učinimo sve da se na ovim prostorima rat više nikad ne dogodi.

- Pored vašeg iskrenog gostoprimestva, sretni smo što i u našoj sredini, ovim i sličnim projektima, dobivamo značaj i pomoć, a najbolja potvrda tome je što je s nama danas ovdje i naš ministar kulture Mićunović, dodao je dr. Ilić.

- Ovo đачko druženje označit će početak jedne trajne suradnje u kojoj će polazna osnova biti razumijevanje i kultura dijaloga u korist djece i budućih naraštaja, s nadom u bolju budućnost na ovim prostorima, kazala je Zrinka Čapor.

Tijekom ugodne šetnje od škole do Pila kroz park Baltazara Bogišića, dr. Ilić i ministar Mićunović skrenuli su pozornost mladima na mnoge čuvene Hrvate koji su svojevremeno, kao "izvanjci", dali veliki doprinos Crnoj Gori i sami se osjećali njenim dijelom. Posebno su apostrofirali velikog slikara **Vlaha Bukovca** i

Kod županice

*U uredu gradonačelnice
Dubrovnika*

Ministar sa autorima plakata

červenog pravnika **Baltazara Bogišića**, autora prvog crnogorskog krivičnog zakonika i ministra pravosuđa na dvoru kralja Nikole, obojica rodom iz Cavtata.

Delegacija se nakratko zadržala i u Domu Marina Držića u Širokoj, odakle se uputila ka Narodnoj knjižnici Grada. Tu ih je dočekala ravnateljica **Vesna Čučić**. Gospođa **Renata** iz dječjeg odjela napravila je prezentaciju, a

učenici škole Marin Držić s ponosom su pokazali svoj pobjednički rad na natječaju „Maštamo Držića“, plakat koji je kasnije poklonjen članovima izaslanstva u okviru posebnog programa u kazalištu Marina Držića. Dubrovački učenici za svoje vršnjake iz Crne Gore tu su izveli osebujno i duhovito viđenje Držićevog stvaralaštva, igrokaz „S Držićem iznova“, za koji su sa svojom profesoricom hrvatskog sami pisali tekst.

I tu su se prigodnim besjedom prisutnima obratili ravnatelj kazališta **Mišo Mihočević**, županica DNŽ **Mira Buconić**, predsjednica dubrovačkog ogranka Matice Hrvatske **Ivana Burdelez**, pomoćnik ministra kulture Republike Hrvatske **Srećko Šestan** i ministar Mićunović.

Posebno značajne i sadržajne razgovore ministar Mićunović i dr. Ilić imali su sa županicom DNŽ **Mirom Buconić** i zastupnikom gradonačelnice Grada Dubrovnika **Mihom Katičićem**.

Zaključeno je da za razvitak sveukupnih odnosa Crne Gore i Hrvatske, a u sklopu njih posebno Dubrovnika, ima mnogo prostora, posebno nakon potpisivanja sporazuma o suradnji koji su 23. rujna potpisali na Cetinju crnogorski i hrvatski ministri kulture.

Županica DNŽ **Mira Buconić** je kazala da su djeca zalag budućnosti, i tamo gdje su

prošle generacije zakazale, oni treba da nastave zajedno, zajedno rad dobrosusjedskih odnosa.

- Ne može se zaboraviti, ali moramo pružiti ruke jedni drugima, moramo ići dalje, a djeca i ovakvi susreti najviše mogu doprinijeti našim novim mostovima dobrosusjedске suradnje, bez govora mržnje. Istina, rane su nam još svježije, ali moramo živjeti zajedno i stvarati nove odnose, istakla je županica.

Mićunović je posebno istakao dobru suradnju predstavnika hrvatske manjine u Crnoj Gori s Ministarstvom kulture, sporta i medija, što doprinosi razvoju i uspostavljanju boljih kulturnih veza i suradnje dviju zemalja.

U toku jednodnevne sadržajne posjete Dubrovniku, ministar Mićunović se, s posebnim zadovoljstvom i pijetetom, susreo sa predsjednikom Udruge hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata Grada Dubrovnika **Igorom Žuvelom** i predsjednikom Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice **Želimirom Čizmićem**.

Na tiskovnoj konferenciji **Tripun Grgurević**, učenik I.

razreda kotorske Gimnazije, u ime mladih je kazao da će oni naći zajednički jezik i sagraditi most koji ni buduća pokoljenja, ni bilo koji sukobi, ne smiju srušiti.

Dojmove o Dubrovniku prenio je i njegov školski prijatelj **Danilo Vukotić**.

Na novinarsko pitanje kako komentira današnji posjet, Igor Žuvela je odgovorio:

- Zar nije ljepše da se ovako gledamo u oči, razgovaramo i družimo, nego da pucamo jedni na druge. Mladi nam trebaju biti vodilja, a Dubrovnik je uvijek bio otvoren grad za sve ljude dobre volje. Kao invalid domovinskog rata, svoje rane poklanjam mladim generacijama kako se to više nikad ne bi ponovilo, kazao je Žuvela.

Dožupan **Miše Galjuf** je rekao da je ljubav bila vodilja dragovoljaca u Domovinskom ratu, u obrani svog Grada, i da je sasvim logično, iako samo na prvi pogled apsurdno, da danas prednjače u akcijama koje vode ponovnom povezivanju i boljem razumijevanju na putu mira.

Predsjednik HGDCG dr. Ivan Ilić podsjetio je na ulogu ovog

društva na uspostavljanju što brojnijih i plodnijih kontakata između pojedinaca i institucija dviju država, iz kojih će proistći ideje i za neke nove susrete i zajedničke projekte.

Ministar Mićunović je na kraju sadržajnog dana ocijenio:

- Smatram da je naša budućnost u generacijama koje dolaze. Oni su vjesnici jednog novog načina življenja i kvalitetnijih odnosa među ljudima i zemljama, ljepša strana me-

dalje.

O današnjem susretu nemam bolju riječ nego da je to bila obostrana misija dobre volje i mira, i to u kontekstu susreta mladih, a u povodu obilježavanja pet stotina godina od rođenja Marina Držića, velikog duha renesansnog i suvremenog. U razvijenoj i sve jačoj međunarodnoj mreži suradnje, pogotovu u oblasti kulture, koju Crna Gora brižljivo gradi, Dubrovnik je do sada bio neispisana stranica.

Nakon današnjeg toplog i prijateljskog prijama u Dubrovniku, uvjeren sam da počinjemo da pišemo lijepe stranice suradnje, dobrosusjedskih odnosa uz poštovanje i uvažavanje, a neka nas u tome nosi vjera u mlade ljude koji su danas ovdje sa nama“.

Na djecu je najjači utisak ostavio obilazak Grada i gradskih zidina. Pažljivo su upijali svaku riječ kojom ih je kroz povijest vodio počasni član HGDCG iz Dubrovnika **Željko Filičić**.

Tijekom boravka u kazalištu ministar Mićunović se telefonom javio i prijatelju, glumcu **Predragu Vušoviću**, koji je trebao odigrati predstavu za djecu, ali zbog ranije preuzetih obveza tog je dana morao biti u Zagrebu.

Nije propustio ni kupiti nizove suhih smokvi na Gundulićevoj poljani, koje je podijelio djeci tijekom šetnje Gradom.

Izaslanstvo se prepuno pozitivnih dojmova i dobrih vibracija, uz srdačan pozdrav i zahvalnost domaćinima na toplom i prijateljskom dočeku, u večernjim satima vratilo u Crnu Goru.

Tko srce dava cijelog sebe dava

Piše:
Tamara POPOVIĆ

Nešto ranije, 16. srpnja, na trgu ispred Katedrale Svetog Tripuna u Kotoru odigrana je predstava „Dundo Maroje“ redatelja **Ozrena Prohića** u produkciji Hrvatskog narodnog kazališta Zagreb. Veliki ansambl HNK Zagreb od više od 70 članova pobrao je aplauze oduševljene publike, koje je na trgu te noći bilo više od šest stotina.

Organizatori ovog događaja bili su Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i Općina Kotor, a pokrovitelji Ministarstvo kulture, sporta i medija

Događaj koji je obilježio 2008. godinu bez sumnje je odlazak djece članova HGDCG i njihovih crnogorskih prijatelja u Dubrovnik. Bila je to misija dobre volje, povijesni dan

Crne Gore i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Potporu je dao i osobno crnogorski premijer **Milo Đukanović**. „Raduje me što se Hrvatsko građansko društvo Crne Gore aktivno uključilo u proslavu Godine Marina Držića, književnika koji je svojim djelom ostavio trajan pečat u hrvatskoj kulturi. **Ovakve inicijative najbolji su način zbliža-**

vanja među kulturama i produbljivanja njihovih čvrstih veza. Koristim i ovu priliku da istaknem konstruktivan doprinos HGDCG na planu intenziviranja kulturne suradnje Crne Gore i Hrvatske“, istaknuo je Đukanović.

Samo nekoliko dana ranije, 8. srpnja, ispred kotorske katedrale predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić** dodi-

jelio je dr. **Milošu Miloševiću** Hrvatsku državnu nagradu Red Danice Hrvatske s lentom i likom Katarine Zrinske.

„Čini mi se osobito važno, a pričinjava mi i posebno zadovoljstvo, što ovo odličje dodjeljujem na inicijativu Hrvatskog građanskog društva Crne Gore, a u uz potporu Dubrovačko-neretvanske županije, te Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice. To govori koliko smo daleko došli na putu normaliziranja odnosa“, istaknuo je Mesić.

Nije se na tome stalo. Posredstvom HGDCG Crna Gora

uključena je na kulturnu svjetsku mapu u centralnoj proslavi 500. obljetnice rođenja Marina Držića. Držićevim putovima, od Dubrovnika, preko Siene, stiglo se i u Kotor.

Tih je dana ovaj drevni grad, u organizaciji HGDCG, bio domaćin i urednicima glasila manjinskih zajednica i njihovih medijskih partnera iz Crne Gore, Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, Mađarske, na Prvom regionalnom susretu. Dogovoreno je stvaranje regionalne asocijacije, te je u redakciju Hrvatskog glasnika u studenom sti-

gao poziv iz Pečuha u Mađarskoj za nastavak započete suradnje.

Ovo je samo kratak pregled najznačajnijih aktivnosti, a naši čitatelji znaju da ih je bilo još nebrojeno u godini koja je za nama. Aktivnosti HGDCG su prepoznate i priznate, kao i visoka razina kvalitete našeg časopisa.

Po onoj staroj „poznat u svijetu, zaboravljen doma“, ipak moramo spomenuti da naše glasilo, nažalost, ne prepoznaju oni kojima je zapravo najviše namijenjeno. Upit redakcije poslan svim udrugama sa hrvatskim predznakom, stranki – Hrvatskoj građanskoj inicijativi, te vodećoj instituciji Hrvata Crne Gore – Hrvatskom nacionalnom vijeću, da se u ovom svečanom božićnom broju predstave rezultatima u 2008. i planovima za 2009. ostao je bez odgovora.

Naš poziv za suradnju je, svakako, i dalje otvoren. Tim prije što, na svu sreću, priznanje i prepoznavanje stiže od čitatelja, ne samo predstavnika hrvatske manjine nego i ostalih u Crnoj Gori i Hrvatskoj, te su tiraži rasprodani i

razmišljamo o povećanju broja primjeraka našeg časopisa.

Priču ćemo ipak završiti u ozračju s početka teksta – dječjem. Za doprinos njihovoj sretnijoj budućnosti podijelili smo „petice“ najzaslužnijima, sa nadom da će ih u sljedećoj godini biti još više. U naslovu su dana samo njihova imena, bez funkcija koje obnašaju, jer su ih u ovim akcijama rukovodili, prije svega - ljudski motivi.

5 **Za dr. Ivana Ilića i Tripa Schuberta**

Predsjednik Hrvatskog građanskog društva dr. Ivan Ilić i tajnik Tripo Schubert glavni su „krivci“, idejni pokretači i nosioci aktivnosti HGDCG.

„Želimo nastaviti život kao iskreni prijatelji, te smoći snage da odgojem mladih i vezama među njima, učinimo sve da se na ovim prostorima rat više nikad ne dogodi“.

5 **Za Miru Buconić i Miše Galjufa**

Još od Bokeljske priče u Dubrovniku, županica Dubrova-

čko – neretvanske županije Mira Buconić i dožupan Miše Galjuf daju punu potporu, i financijsku, i organizacionu, i ljudsku, svim akcijama Hrvatskog građanskog društva Crne Gore.

„Tko srce dava, cijelog sebe dava, reći će uz osmijeh županica na riječi zahvalnosti.“

5 **Za Stjepana Mesića**

U dosadašnjem dijelu mandata predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića učinjeno je mnogo u normaliziranju i relaksiranju odnosa na ovim prostorima. Počasni je član HGDCG, i uvijek ima strpljenja i vremena za razgovor, čak i ako time krši stroga protokolarna pravila.

5 **Za Igora Žuvelu i Želimira Čizmića**

Predsjednik Udruge hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata Grada Dubrovnika **Igor Žuvela** i predsjednik Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice **Želimir Či-**

zmić dali su potporu akcijama koje vode ponovnom povezivanju i boljem razumijevanju na putu mira - od dodjele odličja dr. Milošu Miloševiću, gostovanja HNK, do dolaska djece u Dubrovnik...

Ljubav je bila vodilja dragovoljaca u Domovinskom ratu, u obrani svog Grada, te je njihova potpora, kažu, sasvim logična.

„Kao invalid domovinskog rata, svoje rane poklanjam mladim generacijama kako se to više nikad ne bi ponovilo“, kazao je Žuvela.

5 **Za Branislava Mićunovića i Božu Biškupića**

Sporazum o suradnji u kulturi Republike Hrvatske i Crne Gore koji su na Cetinju potpisali ministri **Božo Biškupić** i **Branislav Mićunović** označio je početak nove ere suradnje. „Čuvajući ono što je autohtono naše, a otvarajući se prema drugima, u centru smo kulturne zbilje“, suglasni su ministri. Pokazali su mnogo više od deklarativne potpore, njihov je odnos ljudski i prijateljski.

„Naša je budućnost u generacijama koje dolaze. Oni su vjesnici jednog novog načina življenja i kvalitetnijih odnosa među ljudima i zemljama, ljepša strana medalje“

5 Za Zrinku Capor i njene učenike

Ravnateljica škole Marin Držić Zrinka Capor i njeni učenici pokazali su iznimnu zainteresiranost da posjet protekne u prijateljskom ozračju.

„Ovo đачko druženje označit će početak jedne trajne suradnje u kojoj će polazna osnova biti razumijevanje i kultura dijaloga u korist djece i budućih naraštaja, s nadom u bolju budućnost na ovim prostorima“

5 Za Vesnu Čučić, gospođu Renatu i Miha Mihočevića

Ravnateljica Narodne knjižnice Grada Vesna Čučić i voditeljica dječjeg odjela gospođa Renata provele su djecu kroz svijet knjiga, dok je ravnatelj kazališta „Marin Držić“

Miho Mihočević pokazao kako se može sa kazališnih dasaka napraviti ugođaj u kojem se osjećaju prijatno i djeca i odrasli.

Da i dalje budu putokaz pravih vrijednosti kroz kulturu.

5 Za Anu Lederer i Ozrena Prohića

Svjetski priznata teatrologinja, intendantica HNK Zagreb, dr. Ana Lederer, uoči predstave u Kotoru je kazala: **„Čini mi se, i kada se svi mostovi sruše, da se mogu ponovo graditi oni nevidljivi, a to su mostovi kulture“**.

Redatelju Ozrenu Prohiću, koji je skupa sa ravnateljicom drame HNK Sanjom Ivić, producenticom Majom Filičić - Ivezić i ostalim suradnicima dosta hodao po Kotoru i razmišljao kako postaviti predstavu, priznanje odajemo za vrhunski doživljaj koji su pružili gledateljima i potpuno iskrenu izjavu: **„Presretan sam što smo na ovom trgu“**.

5 Za Ivanu Burđelez, Slobodana Prosperova Novaka i

Luku Paljetka

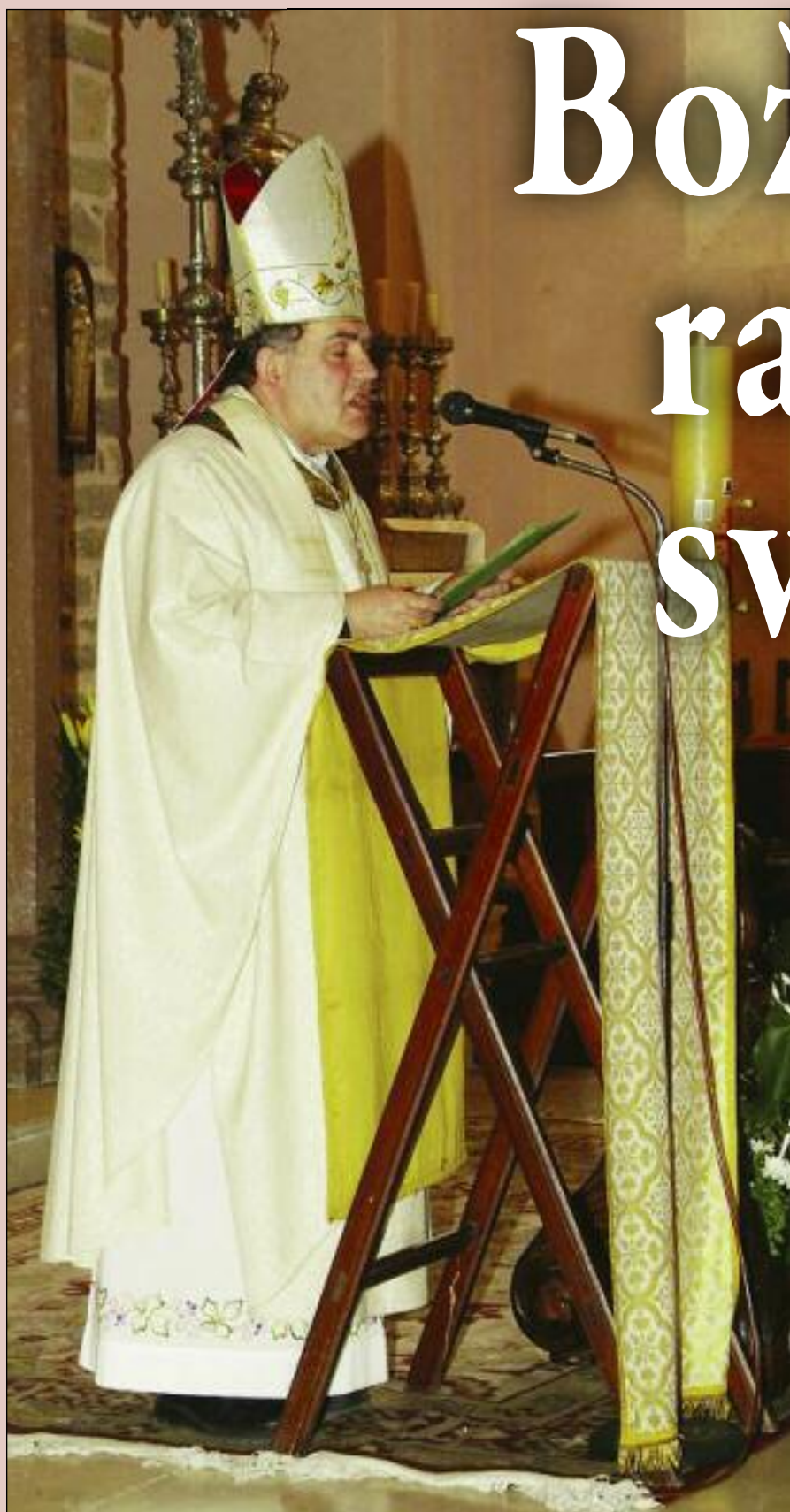
Glavni „krivci“ što se HGDCG uključilo u proslavu 500. obljetnice rođenja Marina Držića, iz čega je uslijedio niz spomenutih akcija, su predsjednik Odbora Slobodan Prosperov Novak i Luka Paljetak, te Ivana Burđelez, predsjednica Matice Hrvatske – ogranak Dubrovnik.

„Veze Kotora i Dubrovnika morale bi biti one pozitivne, one koje stavljaju pravog čovjeka na pravo mjesto u pravom trenutku. To je ono za što se Držić borio svojom komedijom, svojim smijehom, svojom porukom, ali i tragičnošću svoje pozicije u vremenu“

5 Za Tripa i Danila

Namjerno ostavljeni za kraj. Tripo Grgurević, Danilo Vukočić i njihovi vršnjaci iz Dubrovnika naći će zajednički jezik i sagraditi most koji ni buduća pokoljenja, ni bilo koji sukobi, ne smiju srušiti.

Božić je radost svijeta

Kotor, o Božiću 2008:
„Radujmo se svi u
Gospodinu: Spasitelj
se naš rodio...” Dragi
vjernici! Božić je
velika radost svijeta!
Za nas u Kotoru, u
godini Jubileja sv.
Tripuna (809. –
2009), Božić je još
veća radost i tu
radost želim s Vama
podijeliti čestitajući
Vam rođenje
Gospodina našega
Isusa Krista. Obilje
Božjeg blagoslova u
2009. godini, uz
iskreni pozdrav! †
Ilija Janjić, biskup
kotorski

Svim župnim uredima i samostanima, svim ljudima dobre volje, biskup kotorski **Ilija Janjić** uputio je Božićnu poslanicu:

„Poštovani i dragi vjernici Katorske biskupije, ljudi dobre volje,

želja nam je ove godine velikoga jubileja, s većim žarom i radošću, obnoviti se u duhu vjere otajstva Kristova rođenja, otajstva Božje ljubavi, otajstva svojevoljnog poniženja našega Gospodina Isusa, Sina Božjega.

Slaveći blagdan Isusova rođenja dopustimo da Novorođeni iz Betlehema unese u naše nutrine tihu radost Božićnog slavlja. Svima sretan Božić.

Iz čiste ljubavi prema palom čovjeku – druga božanska osoba, Isus Krist, uzima ljudsku narav. Rađa se kao svako drugo dijete, ne izgubivši ništa od svog božanstva. Tako to dijete postaje Bogočovjek, što nikada nijedno biće nije bilo prije, niti će ikada više biti. On postaje stožer za sva vremena, postaje jedini Spasitelj svijeta.

Za našu Biskupiju, ovogodišnji blagdan Božića ima posebno značenje. Nalazimo se u Jubileju, 1200-toj obljetnici prisutnosti relikvija našeg sv. Tripuna, patrona drevne katedrale u Kotoru i zaštitnika naše Biskupije. Zanimljivo je da je sv. Tripun iz Male Azije, nama s istočne strane svijeta, a njegovi posmrtni ostaci, njegove relikvije su nam donesene, također, s Istoka, iz Carigrada. Tako nam Istok „donosi“ ovogodišnjem temu za blagdan Božića – temu svjetla. Naime, Istok nas podsjeća na „rađanje“ sunca, na dolazak svjetla.

Znamo da bez svjetla nema ni biljnog, ni životinjskog, ni ljudskog života. Riječ svjetlo spominje se već na prvim stranicama Svetog pisma, u Knjizi Postanka, u izvještaju o stvaranju svijeta. U trećem retku Knjige Postanka čitamo: „Reče Bog: Neka bude svijetlost!“ (Post 1,3). Tek nakon stvaranja svjetla Bog stvara vodu, zemlju, svemirska prostranstva sa suncem i zvijezdama, Bog stvara sva živa bića, i na kraju stvori čovjeka. Moglo bi se danas reći da je nakon potrebne infrastrukture: svjetla, vode, zemlje, živih bića – stvoren čovjek.

Stvoritelj svijeta u Starom zavjetu je nazivan Jahve kao svjetlo svijeta, a da taj Jahve u sebi nije bio svjetlo, kako bi mogao stvoriti ono što nema u sebi.

Da su toga bili svjesni ljudi Staroga zavjeta, svjedoči nam Psalmista, u prvom retku Psalma 27, koji izjavljuje: „Jahve mi je svjetlost i spasenje, koga da se bojim?“ A u Knjizi Izlaska 34, 29-31 čitamo: „Silazeći sa brda Mojsije je u rukama nosio ploče Svjedočanstva. Nije znao da iz njegova lica zbog razgovora s Jahvom, izbija svjetlost“. Očito se vidi, da Jahve nije svjetlost ne bi ni iz Mojsijevog lica izbijala svjetlost.

Ono što je Jahve u izvještajima Starog zavjeta, to je Isus u Novom zavjetu, koji sam za sebe kaže: „Ja sam svjetlost svijeta!“ (Iv 8, 12). Matej nam potvrđuje ovu Kristovu izjavu kada piše o Kristovu preobraženju na brdu Taboru: „I zasje mu lice kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlo.“ (Mt 17, 2b). Tu radosnu vijest o svijetlu nalazimo i u današnjem Evanđelju ko-

jeg nam donosi Ivan, ljubljani Kristov učenik: „Svjetlo istinito...dođe na svijet; bijaše na svijetu; svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna.“ (Iv 1, 9-10).

Ostanimo na ovoj zadnjoj izjavi evanđeliste: Svijet ga ne upozna. Zar je moguće da Krist, to istinito svjetlo koje je došlo na ovaj svijet prije 2000 godina, još nije upoznat, i da to svjetlo još nije raspršilo tame današnjice? Da je raspršilo, da se živi po kodeksu svjetlosti zar bi čovjek još uvijek grcao u tami grijeha, zar bi cvala tama korupcije, tama mafije, tama nasilja, gdje čovjeka „pojede“ noć, zar bi cvala tama mržnje, tama depresivne osamljenosti, tama koja se očituje u raznim varijantama neprirodnog života? Naš Stvoritelj nas nije stvorio za tamu, za uništenje. Stvorio nas je da, kako nas sv. Pavao u poslanici Rimljanima opominje: „Kao po danu pristojno hodimo, ne u pijankama i pijančevanjima, ne u priležništvima i razvratnostima, ne u svađi i ljubomori, nego zaodjenite se Gospodinom Isusom Kristom“ (Rim 13, 13-14a). Već smo vidjeli da je sam Krist svjetlost. Zaodjenući se Gospodinom značilo bi živjeti po kodeksu svjetlosti, po volji Božjoj, po volji Isusa Krista. Zato nas Pavao i opominje: „Kao po danu hodimo!“ Sigurno je mislio da bi nas u svjetlu dana trebala obasjavati svjetlost međusobnog razumijevanja, svjetlost poštivanja, svjetlost pravednosti, svjetlost ljubavi, svjetlost dobrote, svjetlost istine. O, kad bi nas ovogodišnjeg blagdana Božića pohodilo ovo sunce s visine! Sigurno bi nam svojim svjetlom učinilo kvalitetnijim naš ljud-

IZ KOTORSKE BISKUPIJE

ski i naš kršćanski život.

Neka nam ovaj Božić u Tripunovoj godini bude poticaj za stvaranje ozračja svjetlosti. Čestitajući jedni drugima blagdan Božića i razmišljajući o ovogodišnjoj temi svjetla, stvorimo odluku da ćemo započeti u svojoj svakidašnjici ostvarivati nadu svjetlosti, koja nam je one Betlehemske noći došla s rajskih visina. Da mi, Kristovi sljedbenici, ne bi mogli participirati Njegovu svjetlost ne bi nam On sam rekao: „Vi ste svjetlost svijeta! Vi ste sol zemlje!“ (Usp. Mt 5, 13-14). Ako možemo biti to svjetlo, onda bez kolebanja učinimo životni korak ka toj svjetlosti.

Još jednom Vam želim sretan Božić, a sretan Božić želim i braći koji slave blagdan Kristova rođenja po Julijanskom kalendaru.

Kristov blagoslov i svjetlo Kristova mira osjetili u sebi i među sobom. Ujedno Vam želim sve najbolje u nastupajućoj 2009. godini“.

Svim na zemlji mir, veselje

Mons. Ilija Janjić, prigodom Božićnog čestitanja na prijemu 18. XII, u obraćanju uzvanicima kazao je sljedeće:

„Vaše Ekscelencije, poštovani uzvanici i dragi prijatelji!

25. prosinca, vjernici Kotorske biskupije zajedno s kršćanima Zapada i jednim dijelom Istoka slave blagdan Božića. Slavimo rođenje Gospodina našega Isusa Krista, što je povod naše velike radosti, ali i prigoda da tu radost podijelimo s vama.

Čestitanje blagdana Božića

prošlih godina priređivali smo u užem krugu. Ovogodišnji naš susret u katedrali sv. Tripuna ima veći značaj i širu dimenziju. Po prvi puta smo pozvali vas, predstavnike diplomatskog zbora, u nezavisnoj Crnoj Gori, predstavnike Vlade Crne Gore, gradonačelnike gradova gdje se nalaze župe Kotorske biskupije, kao i predstavnike kulturnih ustanova. Svima ovdje prisutnima izričem srdačnu dobrodošlicu.

Prigodom svečane proslave Božića želimo s Vama podijeliti veliku radost koju ova Biskupija i ovaj grad u velikom jubileju Tripunove godine, u 1200-toj obljetnici nazočnosti moći sv. Tripuna u Kotoru, planira proslaviti. Kotoranima za sreću nevrijeme je doprinijelo da moći koje su 13. siječnja 809. godine donesene iz Carigrada nisu brodom odvezene u Veneciju.

Sam sebe pitam: Što reći ovom cijenjenom skupu pred blagdan Božića, kojega slavimo u velikom jubileju Tripunove godine, a koji je započeo na Mali Tripundan, 10. studenog ove godine? Što drugo, nego uz srdačne i tople pozdrave, onima koji slave Božić iz kršćanskog uvjerenja – po Gregorijanskom kalendaru – iskrena čestitka! Iskrena čestitka i onima koji blagdan Božića slave po Julijanskom kalendaru, a svim ostalima i svim ljudima dobre volje želim ono što su anđeli, one divne Betlehemske noći, dok su pastiri čuvali svoja stada navijestili pjevajući: „Svim na zemlji mir, veselje...“ Nadam se da je to najbolja poruka koju mogu izraziti ovoga časa, a koja je i te kako aktualna i

danas. Mislim da se slažemo da je nutarnji mir pojedinca, kao i mir u obitelji, mir među narodima potreban kao što nam je za život potreban kruh svagdašnji. Mogao bih nadodati sam sebi pitanje: „Kako taj mir i radost ostvariti u nama i među nama?“ Ništa drugo, nego da u svom krugu djelovanja učinimo sve što je u našoj mogućnosti za ostvarenje i mira i radosti. Ne smijemo dozvoliti da se u nas infiltrira zlo koje djeluje na razne načine, da nas upropasti, da nas samelje, da nas proguta, da nas uništi. Ne smijemo dozvoliti da nas nadjačaju negativne silnice zla. Pokažimo da su u našem djelovanju, u našem životu pozitivne silnice jače, silnice koje nas vode k Bogu, Bogu koji nas voli, a što je na najizvrsniji način pokazao – šaljući nam jedinorođenoga Sina Isusa Krista, koji je uzeo našu ljudsku narav, a nije izgubio božansku, postajući Bogo-čovjekom da pomogne čovjeku.

Sv. Tripun u svojoj mladosti, u osamnaestoj godini svoga života, znao je za stoker stabilnosti, kojeg je našao u Kristu i svojom duhovnom kičmom nadvisio je silnice zla koje su dolazile od rimskog cara Decija te tako postao svijetli primjer svjedočenja svoga uvjerenja.

Čestitajući Vam blagdan Božića, ujedno Vam želim sve najbolje u nastupajućoj 2009. godini, da Vam ona bude mirnija, sretnija i uspješnija u svakom pogledu.

Da ovaj naš susret u blagdanskom raspoloženju svima bude ugodan te doprinese boljem međusobnom poznavanju, još jednom ponavljam - dobro nam došli!“

Otvorena jubilarna Tripunova godina

Piše:
Tanja POPEC

Kotor je započeo proslavu godine sv. Tripuna; obilježavanje 1200. obljetnice nazočnosti moći sv. Tripuna u gradu Kotoru. Misno slavlje u Kotorskoj katedrali predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit **Marin Barišić**, u zajedništvu s domaćim biskupom **Ilijom Janjićem**, apostolskim egzarkom za grkokatolike u Srbiji i Crnoj Gori **Durom Đudarom** i svećenicima Biskupije. Nadbiskup Barišić posebno je istaknuo ljubav sv. Tripuna prema Riječi Božjoj.

„Slavlje otvorenja jubilarne, Tripunove godine, nije samo slavlje povijesti, već i naše budućnosti, jer oni koji su Božji imaju budućnost. Snaga je u Duhu Božjem koji je u nama, a bio je i u sv. Tripunu“, rekao je u Kotorskoj katedrali nadbiskup Marin Barišić. U propovijedi je oslikao život ovoga kršćanskog mladića koji je s navršenih 18 godina života zbog vjere u Isusa Krista podnio mučeništvo. Kao najvažnije, izdvojio je njegovo poznavanje Svetoga pisma koje je smatrao nadahnućem svojega života. Nadbiskup Barišić podsjetio je kako nismo „vjernici knjige, nego vjernici Riječi koja uključuje osobu, Isusa

IZ KOTORSKE BISKUPIJE

Krista koji je prava Riječ postala čovjekom.“ A Crkva je dom te Riječi, „prebivalište Božje, dom Božji, ali ne da se ta Riječ u Crkvi zatvori, nego da se otvori i putovima ovoga svijeta dođe do svakog čovjeka, osobito do osamljenih“, istaknuo je mons. Barišić.

- Sveti Tripun znao je opravdati razloge svoje nade, a naša je nada Isus Krist“, rekao je mons. Barišić i vjernike potaknuo na čitanje Svetoga pi-

sma. Prvi je korak „Evandjelje u domu“, a drugi korak je „dom u Evandelju.“ Poticaj na čitanje Pisma osobito se odnosi na roditelje koji su nezamjenjivi u odgoju kao svjedoci vjere, naglasio je mons. Barišić i zaključio kako „u djeci trajno ostaje i ima snagu ono što se prenosi s ljubavlju i svjedočanstvom.“

Nakon mise vjernici su iskazali štovanje Slavnoj glavi, relikvijaru u kojem se čuva gla-

va Sv. Tripuna, a inače se nalazi u riznici Kotorske katedrale.

„Sveti Tripun rođen je oko 232. godine u Kampasadi, današnjoj Turskoj, a nakon trodnevnoga mučenja, za vrijeme Decijevih progona, 250. godine odrubljena mu je glava. Relikvije sv. Tripuna u Kotor su stigle 809. godine, kada je za njega izgrađena mala crkva. No, kako je pobožnost prema ovome mučeniku rasla, javila se i potreba za gradnjom veće crkve, današnje kotorske katedrale dovršene 1166. godine. Zaštitnik je Kotorske katedrale, Grada i Biskupije. 10. studenoga slavi se Mali Tripundan, datum njegove smrti po istočnom martirologiju, dok se po zapadnom slavi 3. veljače, kaže nam o sv. Tripunu don **Pavao Medač**.

Jubilarnoj Tripunovoj godini u Kotorskoj biskupiji prethodile su višegodišnje pripreme, od 2005., kroz Godine arhiva, kulturnoga blaga i Bokeljskih miljenika. „Posebno je naglašen blaženi Gracija u povodu 500. obljetnice smrti“, napominje kotorski biskup Ilija Janjić i kaže kako su se „domaći sveci, miljenici Boke, nadahnjivali na moćima sv. Tripuna.“ I oni trajno, a posebno ove godine pozivaju na svetost koja je, prema riječima mons. Janjića, „oslušivanje Božjega poziva u životu.“ Kotorski biskup želi da, potaknuti duhom svetosti ovdašnjih miljenika, i vjernici osjete duh okrenutosti prema Bogu: „Molimo sv. Tripuna da nam ostvari takvu svetost u ovom kraju gdje je katolika manji broj, ali ih svi poštuju.“

Spomenimo kako jubilarna godina Sv. Tripuna završava početkom jeseni iduće godine

Monsinjur Barišić

s velikom izložbom „Kulturno blago kotorske biskupije“, koja se ima održati u Zagrebu i Kotoru.

Posvetna molitva biskupa Janjića

„Slavni sv. Tripune! Tvoj grob, ovdje u Kotoru, bio je žarište svetosti i izvor građanskih i kršćanskih vrlina. Ovdje su se svetošću nadisali sveti sinovi ovoga grada i Boke: bl. Adam i Marin Kotorani, bl. Grgur Kotoranin, bl. Ozana, bl. Gracija i sv. Leopold Bogdan Mandić. Na Tvojim su se moćima nadahnjivale brojne generacije Kotorana i Bokelja, hrabri pomorci, pjesnici i umjetnici, plemići i pučani. U znaku Tvog imena postao je Kotor kulturno središte Jadranske obale. Koliko povijesti, koliko slave, oko tvojih svetih moći! Neraskidiv vez sv. Tripuna i Kotora. Čudesni zaštitnik, s gradom u ruci, bdije i danas nad nama. Ti si nas, o

slavni mučeniče Tripune, štiti kroz povijest mnogo više no snažne zidine koje grle ovaj grad. Štiti, molimo Te, i nas danas, na početku trećeg milenija, kada čovjek piše novu stranicu u otkrivanju tajni nebeskog svoda, štiti u teškoćama duhovnim i tjelesnim. Neka život naš bude uvijek duhu podređen do posljednjeg daha umrlog nam života. Daj, da i u lijepim i teškim trenucima našega života, uvijek ponavljamo onu rečenicu koja je tebe učinila velikim ovdje na zemlji i slavnim za svu vječnost, rečenicu koja glasi: Christianus sum! Kršćanin sam! Bože pomози nam po zagovoru sv. Tripuna da to budemo i ostanemo. Neka to bude naš zavjet u ovoj godini značajnog jubileja, Tebi sveti Tripune posvećenog!

Tripune slavni, odvjetniče možni, daj nam isprosi vrli duh pobožni, paklene svladaj pogibeljne niti, vijekom nas štiti. Amen, amen, amen!

Proglas za 2009. godinu

U proglasu biskupa kotorskog Ilije Janjića za 2009. stoji:

„Već smo 10. studenog 2008. godine započeli „Tripunovu godinu“ na koju smo se duhovno pripremali 2920 dana (8 godina). Projekt je bio u cjelini opsežan, naporan, a i te kako važan, da ga se moramo još jednom prisjetiti.

2001. Bila je Godina prihvatanja Božje volje, odražena u Njegovim zapovijedima.

2002. Slijedila je Godina sakramenata. Željeli smo reaktivirati kršćanski život prakticirajući sakramente.

2003. Godina Biblije. Željeli smo da svaka obitelj dobije sv. Pismo Novog Zavjeta sa psalmima.

2004. Godina Kristova križa. Pokušali smo vratiti križeve u domove vjernika.

2005. Godina Obitelji. Svjesni smo kako je teško sačuvati jezgro bez kojeg nema napretka bilo kojeg društva.

2006. Godina Arhiva. Ovom godinom započeli smo trogodište pripreme za Veliki jubilej naše Crkve – 1200. godina od kad Kotor čuva i časti moći sv. Tripuna (809.-2009.). Pastoralni zadatak je bio da svaki župnik uredno pregleda svoj župni arhiv, zabilježi od koje godine postoji arhiv, te da se približe glavni događaji u župi.

2007. Godina Kulturnog blaga Kotske biskupije. Ponosimo se kulturnim fundusom što nedostaje i većim biskupijama. To smo blago dužni što više prikazivati i drugima. Nadamo se da će jedan dio toga crkvenog kulturnog blaga biti dostupno široj javnosti na izložbi krajem 2009. godine u Zagre-

bu.

2008. Je Godina Miljenika Boke: sv. Leopolda, bl. Gracije, bl. Ozane, službenice Božje Ane Marije Marović, u kojoj smo na osobit način proslavili 500-tu obljetnicu smrti našeg bl. Gracija.

Izloženi duhovni projekt je na papiru. Svećenici su ga pročitali Božjem puku. Bilo je godina kada je svaka obitelj u Biskupiji imala prigodu da dobije: Sveto Pismo Novog zavjeta sa Psalmima, križ, te dvije knjižice o obitelji.

Na kraju ovih prohujalih osam godina našeg zajedničkog duhovnog projekta – može nas netko upitati: Da li se osjećā, makar minimalno, duhovni napredak? Da li smo svoj život ukrasili vršenjem Božje volje? Da li smo u svom kršćanskom životu reaktivirali sakramente? Da li smo započeli sa svakodnevnim čitanjem Božje riječi i Svetoga pisma? Da li smo križ samo objesili na zid primaće sobe ili nam je on uz javno pokazivanja postao i naš životni ponos? Da li su nam svi naši Miljenici Boke pri srcu? Da li nas oni svojim primjerom potiču na život usmjeren ka Kristu. Nadam se da su ova postavljena pitanja značajna radi našeg ljudskog, vjerničkog i kršćanskog aganžmana. Odgovor bi trebali dati u tišini svoje savjesti samome sebi i Bogu.

Ako je bilo nemarnosti – evo prigode da u ovoj velikoj godini Jubileja, 1200-toj obljetnici nazočnosti moći sv. Tripuna u Kotoru, učinimo životnu katarzu, istinsko obraćenje, jer svjesni smo da nikada nije kasno učiniti važan životni korak ka boljem, uputiti se putem koji nam je obasjan istinom, i uputiti se putem koji nas vodi u život.

Evo prigode draga braćo

Datumi

Prigodom obilježavanja 1200 godišnjice prijenosa relikvija sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor, 13. I. 809. – 2009.

12. I. (ponedjeljak)

– u 19 sati u katedrali duhovni koncert: nastupaju: Radojka Šverko (vokal), Ivo Gamulin – Gianni (vokal) i prof. Vladimir Babin (klavir).

13. I. (utorak) - KARIKE

– u 17,30 sati pontifikalna sv. Misa u katedrali Sv. Tripuna. Predslavi Apostolski Nuncij za Crnu Goru, mons. Angelo Motola.

– Čitanje Apostolskog dekreta o uzdizanju katedrale Sv. Tripuna na počasni naslov papinske bazilike.

– Otkrivanje spomen ploče Andreaciju Saracenis.

– Otvaranje Spomen odjeljenja Bokeljske Mornarice u Pomorskom Muzeju Crne Gore.

27. I. (utorak) – LODE

– u 12 sati podizanje zastave i Lode

Prigodom blagdana Sv. Tripuna i obilježavanja 1200 godišnjice prijenosa njegovih relikvija iz Carigrada u Kotor, svečano liturgijsko slavlje u **nedjelju, 08. II. 2009.** godine bit će prema slijedećem programu:

U 9,30 sati – Doček Bokeljske Mornarice na glavnim gradskim vratima

U 10 sati – Kolo sv. Tripuna na trgu pred katedralom

U 10,30 sati – Svečana Pontifikalna sveta Misa, predslavi uzoriti gospodin Josip kardinal Bozanić, nadbiskup i metropolita zagrebački

U 12 sati – Procesija ulicama grada

14. II. (subota) Tripundansko veče, hotel Teuta, Risan

15. II. (nedjelja)- u 11 sati Sv. Misa i spuštanje zastave

– koncert puhačkog kvinteta Simply brass iz Zagreba pod vodstvom Rudija Homena

svećenici, redovnici, redovnice i Božji puče da Jubilej, po zagovoru sv. Tripuna učinimo znakom povezanosti, znakom istinskog svjedočenja naše pripadnosti Bogu i Crkvi, u zajedništvu sa Svetim Ocem Papom, da nam Jubilej po zagovoru sv. Tripuna bude znakom jedinstva, da vjerujemo u istoga Boga, da častimo istoga Krista, da nas posvećuje isti Duh Sveti, da hraneći se Euharistijom postajemo, poput prvih kršćana, jedno srce i jedna duša.

Ako se sv. Tripun u svoj

mladosti nije bojao reći Akvilinu, prefektu cijele Male Azije: „Ja sam kršćanin! Ne želim pokleknuti pred kipom rimskoga cara Decija, nego jedino Bogu!“, zar da onda u ovom Jubileju dvanaest-stoljetne njegove nazočnosti u Kotoru, ne bude poticaj za savezništvo s Bogom? Nemojmo dozvoliti da bilo koju stvar ili bilo koga čovjeka smatramo višim od Boga, nego budimo poput sv. Tripuna ponosni što smo kršćani...Božji blagoslov – uz srdačan pozdrav želi Vam † ILIJA, biskup.“

Crkva sv. Tripuna

Pišu:

Zorica ČUBROVIĆ
don Anton BELAN

Na mali Tripundan 10. studenog kotorski biskup monsijor Ilija Janjić blagoslovio je obnovljenu srednjovjekovnu crkvu sv. Tripuna u Morinju

i tako otvorio jubilarnu godinu u kojoj se proslavlja 1200 godina od prijenosa relikvija sv. Tripuna iz Carigrada u Kotor. Istom prigodom blagoslovljeno

je i novo zvono, dar kotorske biskupije. Zvono je liveno u poznatoj lijevaonici zvona „De Poli“ utemeljenoj 1453. godine u Vitorio Veneto kraj Venecije. Poslije podne, u 18 sati, svečano liturgijsko slavlje u kotorskoj katedrali, uz nazočnost još dva biskupa i svećenike kotorske biskupije, predvodio je dr. **Marin Barišić**, nadbiskup-metropolita splitski. Pjevao je zbor kotorske katedrale. Sudjelovali su članovi Bokeljske mornarice, predstavnici kulturnih in-

stitucija i općinskih vlasti, te brojni vjernici. Ovim činom započele su brojne kulturne i vjerske manifestacije u čast sv. Tripuna, zaštitnika grada Kotora i kotorske biskupije.

O crkvi sv. Tripuna

Crkva sv. Tripuna je podignuta na sjeveroistočnom dijelu Morinja, nedaleko od morske obale. U njejoj neposrednoj blizini su dva izvora slatke vode. Niži je poznat pod imenom

IZ KOTORSKE BISKUPIJE

Sutvara i njegov jaki mlaz se ulijeva u kratki tok jednog od potoka ovog drevnog naselja poznatog po brojnim izvorima. Drugi izvor je skriveniji, nalazi se iznad crkve i u vidu je malog jezerceta kako bi se na nižoj koti pojavio kao još jedan u nizu vodotoka ovog mjesta. U prošlosti je crkva sv. Tripuna bila veoma uočljiva u vizurama sa mora jer je stajala na istaknutoj hridi u čijoj blizini nije bilo drugih zdanja.

Crkva je posvećena sv. Tripunu, maloazijskom mučeniku iz III. stoljeća koji je kao mladić stradao zbog kršćanskih uvjerenja u vrijeme dok kršćanstvo još nije bilo priznato kao zvanična religija. Njegov kult prenesen je u Boku kotorsku početkom IX. stoljeća, u vrijeme bizantijske vlasti na Jadranu, kada su moći svetitelja donesene u Kotor i kada je kotorski građanin Andrea Saracenis podigao crkvu u kojoj su se ove relikvije čuvala. U istoj crkvi bio je Saracenis sahranjen sa svojom ženom Marijom o čemu svjedoči natpis na sarkofagu koji je otkriven sredinom XIX. stoljeća.

Na mjestu ove crkve, kako su pokazala najnovija istraživanja, podignuta je 1166. godine kotorska Katedrala, posvećena istom svetitelju. U njoj se čuvaju moći sv. Tripuna kao najznačajnija relikvija.

Osim Katedrale, u Boki kotorskoj postoje još dvije crkve sa ovom posvetom. U selu Klinici, na Luštici, je crkva sv. Trifuna, sa freskama iz XVI. stoljeća a u selu Mrkovi, susjednom Klincima, nalazi se crkva posvećena sv. Tripunu, sagrađena u XIX. stoljeću. Razlozi zbog kojih je samo ovako mali broj crkava posvećen patronu grada Kotora „kojeg u svojoj čudotvornoj ruci već 12 stoljeća

nosi sv. Tripun“ nisu do sada bili predmet posebnog proučavanja.

Posveta sv. Tripunu, zaštitniku Kotora, kome je posvećena najveća i najznačajnija crkva šireg područja, daje posebno svojstvo i malom morinjskom hramu.

Arhitektura

Današnji oblik sa visokim ogradnim zidom i grobljem na zapadnoj strani, morinjski sv. Tripun je, sudeći prema natpisu nad ulazom u dvorište, dobio 1820. godine, kada su crkvu obnovili Dabovići iz Kostanjice. Osim ovog natpisa na građevini je stajao i zapis iz 1934. godine, na sjevernoj strani krova, a odnosio se na popravke izvedene u to vrijeme. Do tada crkva nije imala ogradni zid već je stajala na osami, na stjenovitom platou iznad uvale do koje se sa morske

strane uglavnom dolazilo barkama. Zajedno sa stijenom na kojoj je podignuta ova crkvice je predstavljala jednu od prostornih dominantu bokokotorskog područja.

Sačuvani malobrojni podaci o crkvi sv. Tripuna odnose se na surevnjivost između Morinja i Kostanjice u pogledu povijesnih prava koja su ova dva susjedna naselja na nju polagala. Arhivska dokumenta još „šute“ o prošlosti ove crkve, a njena historiografija je vrlo oskudna. U njoj se ističe spomen ove crkve u knjizi „Boka kotorska“, poznatog istraživača don Nika Lukovića, u kojoj autor navodi da „crkva sv. Tripuna u Morinju potiče iz XV. stoljeća“.

U novije vrijeme, tačnije od početka XIX. stoljeća do danas, crkva sv. Tripuna pripada Kostanjici i o njoj se staraju njeni mještani.

Počev od kraja XVII. stoljeća Morinj se razvijao tako što su susjedne gradnje sve više

obuhvaćale okolni prostor i s vremenom se izolirani položaj crkvice sve više gubio u novonastaloj matrici naselja. Praznina u saznanjima o njoj kako zbog oskudnosti povijesnih izvora tako i zbog veoma izmijenjene slike njenog prvobitnog izgleda, mogla se nadoknaditi jedino pažljivom analizom same arhitekture koja je omogućavala „iščitavanje“ prošlosti ove male građevine i njenog ansambla označenog u prostoru visokim stablom čempresa prepoznatljivog u silueti Morinja.

Prilikom za sagledavanje povijesnih slojeva i vrijednosti sadržanih u gradnji morinjske crkve sv. Tripuna pružila su temeljita arhitektonska i slikarska istraživanja čiji rezultati su ugrađeni u pomno izvršene konzervatorsko-restauratorske radove koji su nedavno okončani.

Istraživanja su pokazala da je kompleks crkve sv. Tripuna nastao u okviru tri osnovne fa-

ze gradnje i nekoliko manjih pregradnji unutar njih. Prvoj fazi gradnje pripada rustično građena crkica malih dimenzija sa polukružnom apsidom okrenutom ka istoku. Njen svod je polukružan a unutrašnjost osvijetljena uzanim horizontalnim prozorom prema jugu. Prvobitni krovni pokrivač crkvice bio je od kamenih ploča složenih u pravilne redove. U drugoj fazi izgrađena je priprata, znatno duža od prvobitne crkve i šira od njene osnove. Krovna konstrukcija priprate u ovoj fazi bila je drvena. Visina krovova obje građevine u to vrijeme bila je ista. U trećoj fazi izgrađen je svod nad pripratom i dva, do tada u funkcionalnom smislu različita prostora, objedinjena su na način da je starija crkva pretvorena u oltarski prostor veće građevine. Tada je uklonjen zapadni zid i zazidan je prostor polukružne apside prvobitne građevine. Ulaz je oformljen na bočnoj strani, na

zidu dograđenog dijela. Umjesto ranije oltarske menze koja je stajala na konzolama u okviru polukružne apside, tada je izgrađen novi zidani oltar sa oltarskom palom prislonjenom uz istočni zid. Za oltarsku palu na kojoj je prikazan sv. Tripun, patron hrama, zajedno sa Majkom božjom sa malim Kristom na krilu, pretpostavlja se da potječe od ruke **Tripa Kokolje**, najznačajnijeg baroknog slikara Boke kotorske, ali još nisu izvršene potrebne analize koje bi mogle dati takvu potvrdu. Slika je rađena na dasci a uokviruje je drveni oltar sa površinama obrađenim marmorizacijom. Ovaj oltar potiče iz 1936. godine i izradio ga je **Niko Dabović**.

U okviru poda priprate nalaze se grobnice pokrivene krupnim kamenim pločama bez oznaka. Na ulazu ispred crkve i sa njene zapadne strane, kasnije je oformljeno manje groblje i to unutar ogradnog zida cijelog kompleksa. Ogradni zid je nastao jednovremeno sa postavljanjem natpisne ploče iznad ulaza u dvorište i on označava najmlađi od većih zahvata poduzimanih na kompleksu sv. Tripuna.

I slikarska istraživanja izvršena u unutrašnjosti crkve su pokazala da se ispod krečnih premaza u njenom starijem dijelu nalaze ostaci dekoracije sa podjelom na geometrijska polja u okviru kojih se uočavaju motivi balustrade, kantarosi sa cvijećem i krinovi, a na svodu zvijezde na modroj pozadini. Ispod ove dekoracije može se zapaziti više u malter urezanih i slikanih crteža brodova. Urezani crteži brodova su slični brodovima sa zidova zasvedene prostorije na Kanli kuli u Herceg Novom a pored nekih od njih se mogu uočiti i zapisi.

IZ KOTORSKE BISKUPIJE

Ispod sloja na kome su predstavljani brodovi otkriven je najstariji sloj maltera prekriven mrkom patinom kroz koju se, u otkrivenoj sondi pored apside naziru tragovi crvene boje i nedovoljno jasnog motiva. Ovaj malter odgovara prvoj fazi gradnje, odnosno, vremenu najstarije crkvice sa polukružnom apsidom.

Kronologija građenja

Složena kronologija građenja crkve sv. Tripuna u Morinju omogućuje da se u ovoj fazi poznavanja spomenika pretpostavi njeno srednjovjekovno podrijetlo koje može biti i starije od XV. stoljeća budući da arhitektura crkve više pokazuje romaničke nego gotičke oblike. Krajem XVII. ili početkom XVIII. stoljeća crkva je doživjela veću obnovu u kojoj je njen prostor povećan i preoblikovan

u baroknom maniru. Početkom XIX. stoljeća, točnije 1820. godine, crkveni ansambl je dobio današnji oblik.

Daljim ispitivanjima a posebno proučavanjem povijesnih izvora, prije svega arhivskih, biće moguće utvrditi i da li je crkva prvobitno bila posvećena sv. Barbari na što upućuje ime izvora pored nje.

U svakom slučaju, kroz sprovedene postupke istraživanja i restauracije, došlo se do veoma značajnih otkrića koja se tiču njene slojevite arhitekture što će od sada predstavljati polazište za njena dalja proučavanja.

Prezentacija

Budući da su rezultati istraživanja pokazali slojevitost gradnje crkve sv. Tripuna i do sada nepoznate podatke o njenom razvoju, u postupku restauracije nastojalo se da se u najvećoj

mjeri omogućiti prezentacija otkrivenih vrijednosti.

Pored ostalog bilo je potrebno istaći i arhitektonske osobenosti građevine kao što je svod u naosu koji je zidan od pločastog kamena, na neuobičajen način, i koji se, zbog zakošenja svojih ravni u unutrašnjosti doživljava kao dvovodni krov. Otkriveni kameni pod u priprati sa grobnim pločama pokazan je u cjelini kao i rustični pod starije crkve. Uspostavljen je kameni krovni pokrivač prvobitne crkvice od kojeg su mjestimično sačuvani njegovi originalni dijelovi. Restauriran je zvonik čiji su komadi stajali u dvorištu već osam desetljeća...

Najsloženiji zadatak predstavljalo je uspostavljanje prostora starije crkve sa polukružnom apsidom i prvobitnom oltarskom menzom a što je podrazumijevalo demontažu oslikanog antependijuma zatečenog oltara i njegovu prezentaciju na drugom mjestu u okviru same crkve. Ovim su postignuta oba cilja - uspostavljanje starijih oblika i očuvanje svih elemenata arhitekture i slikarstva mlađe faze.

Uloge

Poslove na restauraciji crkve sv. Tripuna poduzela je Kotorška biskupija sa biskupom **Ilijom Janjićem** na čelu. Radovi su povjereni **Miru Franoviću** i pod njegovim vodstvom su izvedeni u cjelini. Za praćenje i stručnu pomoć tijekom svih faza rada od strane Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture bile su zadužene arhitekta **Zorica Čubrović** i slikarkonzervator **Jasminka Grgurević**. Konzervatorsko-restauratorske radove na slikarstvu

Uz blagoslov pape

Piše:
Tanja POPEC

Središnje slavlje predvodio je kardinal **Vinko Puljić**, vrhbosanski nadbiskup u zajedništvu s domaćim biskupom **Ilijom Janjićem**, dubrovačkim biskupom **Želimirom Puljićem**, mostarsko-duvanjskim biskupom **Ratkom Perićem**, nadbiskupom barskim Zefom Gašijem, nadbiskupom beogradskim **Stanislavom Hočevarom** i apostolskim egzarchom za grkokatolike u Srbiji i Crnoj Gori **Durom Đudarom**.

Sudionicima proslave brzojav s čestitkom i blagoslovom poslao je i **Sveti Otac Benedikt XVI.** pridružujući se „zajedničkom zahvaljivanju Gospodinu što je u liku blaženog Gracija Crkvi darovao tako sjajan primjer euharistijske pobožnosti i evanđeoske jednostavnosti“, stoji u dopisu kojega je u Papino ime potpisao državni tajnik Svete Stolice kardinal **Tarcisio Bertone**.

Kardinal Puljić u propovijedi je podsjetio na važnost obiteljskoga odgoja, i u blaženikovo, ali i u naše vrijeme. „U obitelji se uči birati ono što je sveto, ali i slušati“, rekao je propovjednik sjećajući se svoga sudjelovanja na nedavno održanoj 12. Biskupskoj sinodi u Vatikanu. „Važno je slušati srcem, jer ono što srcem čujemo, to nas pokreće. Ono što se srcem prima, to se pamti“, naglasio je vrhbosanski nadbiskup i nastavio

Pozivom na istinsko čašćenje euharistijskoga Isusa i na ljubav prema bližnjemu, u zajedništvu katolika i pravoslavnih vjernika Boke, kao i hodočasnika iz Hrvatske, proslavljena je 9. studenog 500. obljetnica smrti bl. Gracija u Mulu

govoriti o obitelji koja je učiteljica kako ne zalutati i ne izgubiti se u životu.

„Blaženi Gracija u svojoj je obitelji stekao sposobnost razlučivanja i izbora pravih vrijednosti te je znao staviti Boga na prvo mjesto. To je pravilo svetosti koje i danas vrijedi kako bismo ostali na pravom putu. Ako uspiješ sačuvati da Bog bude na prvom mjestu, ideš putem svetosti“, rekao je kardinal Puljić ukazujući na primjer blaženoga Gracija. Njega je rešio i „pokornički duh kojim je častio euharistiju, žrtvovao se da bi svoju vjeru mogao pokazati potrebnima“, primijetio je vrhbosanski nadbiskup i upozorio kako smo „mi danas izgubili osjećaj častiti istinskoga Boga u tom komadiću kruha.“ Zato smo od bl. Gracija pozvani učiti „euharistijsku pobožnost, euharistijskoga Isusa prihvatiti i ljubiti.“ No, osim toga, po uzoru na blaženoga Gracija, „valja nam voljeti čovjeka, imati ljubavi za svoje bližnje i siromašne“, zaključio je u propovijedi kardinal Puljić.

Dolazak pravoslavnih vjernika na ovu proslavu čuvar svetišta don **Pavao Medač** tumači kao dio ekumenskog načina ži-

vota iz kojega su rođeni sveci ovoga Zaljeva; bl. Ozana Kotorška, sv. Leopold Mandić i bl. Gracija: „Ovo je ekumenski prostor i ovdje je ekumenizam stil života, jer naše su obitelji ekumenske. Stoga je prirodno da jedni druge poštujemo i uvažavamo, te častimo naše svece.“

Susret s bl. Gracijem bio je poseban i za hodočasnike iz Zagreba, Zadra, Splita, Omiša, Dubrovnika i Bara. „Ovo slavlje ganulo me do suza, jer sam svjedok milosti koje Bog čini po našem blaženiku“, zaključio je don Pavao Medač.

Proslavi blagdana bl. Gracija i 500. obljetnice njegove smrti prethodila je trodnevna duhovna priprava u crkvi na Mulu u kojoj se od 1810. nalazi sarkofag s blaženikovim tijelom. Prvog dana trodnevnice slavljen je mlada misa don Deana Turza, drugi dan misu je predvodio generalni vikar Kotorske biskupije don **Anton Belan**, a bl. Graciju hodočastile su župe iz cijele biskupije. Treći dan misu je predvodio vlč. **Robert Šreter**, a nakon toga predstavljena je knjiga „Blaženi Gracija iz Mula“, obnovljen i proširen životopis ovoga blaženika.

Priradio:
Tripo SCHUBERT

Posjet izaslanstva Virovitičke županije

05. 11. 2008. Izaslanstvo Virovitičke županije, na čelu sa Tomislavom Tolušićem, županom, a uz pratnju Damira Pinjatića, direktora

Hrvatske gospodarske komore Kotor, posjetilo je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore. Razgovoru su nazočili dr. Ivan Ilić, Tripo Schubert i Ljubo Biskupović. Izražena je želja Županije da Bokeljsku priču ispričamo u idućoj godini i gradu Virovitici.

Delegacija Crnogoraca na Cetinju

06. 11. 2008. delegacija Zajednice Crnogoraca iz Primorsko goranske županije posjetila je Crnu Goru. Prijemu na Cetinju nazočila je dr. Svjetlana Zeković, predsjednica Podružnice HGD CG i Dragica Tomas, član Podružnice.

XI. sjednica Upravnog odbora

13. 11. 2008. održana je XI. sjednica Upravnog Odbora Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Pored usvajanja financijskog izvješća za rujan i listopad, raspravljalo se o aktiv-

nostima društva između dvije sjednice i o planu rada do kraja godine. Posjeta djece članova društva i njihovih prijatelja iz Crne Gore Dubrovniku, na čelu sa ministrom kulture Crne Gore, je projekt kojega treba dobro odraditi, organizaciono i medijski. Druga značajna aktivnost jeste organiziranje izložbe „Boka - nekad i danas“, u povodu Dana općine Kotor, a treća jeste realiziranje tradicijskih aktivnosti - Božićnog koncerta, kao poklon Dubrovačko - neretvanske županije.

Posjet ekipe HTV

18. 11. 2008. ekipa spoljno političke redakcije Hrvatske televizije posjetila je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i napravila intervju sa tajnikom Tripom Schubertom na temu opstojnosti Hrvata u Crnoj Gori i očuvanju identiteta.

Posjet djece Dubrovniku

19. 11. 2008. u okviru programa obilježavanja 500. obljetnice rođenja Marina Držića Hrvatsko građansko društvo Crne Gore organiziralo je posjet djece članova HGDCG i i njihovih crnogorskih prijatelja Dubrovniku.

Izaslanstvo djece iz Podgorice, Bara, Kotora, Tivta i Herceg Novog predvodio je ministar kulture, medija i sporta Vlade Crne Gore **Branislav Mićunović**, predsjednik HGDCG dr. **Ivan Ilić**, tajnik HGDCG **Tripo Schubert** i direktor Skala radija, medijskog pokrovitelja HGDCG, **Slavko Mandić**.

Izložba „Boka - nekad i danas“

21. 11. 2008. u Istorijskom arhivu otvorena je izložba „Boka nekad i danas“ (Il paradiso perduto), u povodu Dana grada Kotora. Organizatori i autori su tajnik HGDCG Tripo Schubert, Dario Musić, Stevan Kordić i kolekcionar Miroslav Ulčar.

Posjet Grete Augustinović Pavičić

21. 11. 2008. Greta Augustinović Pavičić,

tajnik Gradske Skupštine grada Zagreba, nazočila je svečanoj sjednici Općine Tivat i nakon toga razgovarala sa Ivom Marićem, dopredsjednikom Podružnice HGD CG Tivat, na temu daljnje suradnje Hrvatskog građanskog društva Crne Gore s gradom Zagrebom.

Čestitka Ani Lederer

22. 11. 2008. upućena je čestitka Ani Lederer na ponovni izbor za intendanticu HNK Zagreb.

Književna tribina

28. 11. 2008. organizirana je književna tribina na kojoj su se predstavili književnici-pjesnici iz Društva književnika Herceg Bosne iz Mostara i pjesnici iz HGDCG, uz prezentaciju izdavačke djelatnosti.

Moderator je bila prof. dr. Gracijela Čulić, a na tribini su govorili gosti iz Mostara Marina Kljajo Radić, Krešimir Šege, Ivo Nuić, Miljenko Stojić i Petar Milić. Iz HGDCG svoju poeziju govorili su pjesnici Desanka Matijević i Miro-

slav Sindik, izdavačku djelatnost predstavile su Tina Braić i Tamara Popović, a svoju pjesmu recitirao je i učenik gimnazije u Kotoru Tripo Grgurević, kao predstavnik mlade generacije. Učenice Muzičke škole Vida Matjan, u kojoj je organizirana tribina, izvele su glazbene numere koje su upotpunile književni ugo-

đaj.

Predsjednica Društva književnika Herceg Bosne Marina Kljajo Radić uputila je nekoliko dana kasnije pismo HGDCG u kojem, između ostalog, stoji:

- Svjesni smo da je kultura siguran temelj opstojnosti, i ona svjedoči o hrvatskom čovjeku koji je uvijek znao svoje tradicijske vrijednosti pretočiti u univerzalne, i tako se obraniti od nasrtljivih osvajača u prošlosti, ali i danas. Naša književna skupina vratila se puna dojmova, oduševljena ljepotom Kotora i vašim prijemom. Želja nam je da i naša kulturna djelatnost bude također obogaćena vašim književnim uradcima.

Planiramo uskoro pozvati vas u Mostar i upriličiti jednu kulturnu tribinu na kojoj ćete vi predstaviti kotorske književnike i rad Hrvatskog građanskog društva Crne Gore. Još jednom vam se iskreno zahvaljujemo na dobrodošlici i želimo sretne nadolazeće božićne blagdane“.

Sastanak Podružnice Kotor

02. 12. 2008. održan je sastanak Upravnog Odbora Podružnice Kotor. Usvojen je Poslovnik o radu, podneseno izvješće o aktivnostima do sjednice, dogovorene aktivnosti do kraja godine i otvorena rasprava o programu rada za narednu godinu. Zbog zauzetosti dosadašnje predsjednice Tine Braić, za novog predsjednika izabran je Ilko Marović, dosadašnji tajnik Podružnice.

Sastanak Podružnice Bar

03. 12. 2008. održana je sjednica Podružnice u Baru. Podneseno je izvješće o posjeti djece Dubrovniku, konstatirajući da je takav projekt veoma bitan za našu Zajednicu, posebno što je podržan od Ministarstva kulture. Raspravljalo se i o organiziranju Božićnog koncerta uz učešće zbora Sv. Mateja iz Dobrote. Prostor je i ovog puta bio tema rasprave, uz konstataciju da su pregovori sa Predsjednikom Opštine Bar pri kraju, te da se može realno očekivati ulazak u prostorije u sječnju 2009. godine

Sredstva na natječaju

05. 12. 2008. Komisija Ministarstva kulture, sporta i medija Vlade Crne Gore za raspodjelu sredstava od igara na sreću podržala je projekt HGDCG „Monografija Dobrote“.

Natječaj Fonda

15. 12. 2008. Hrvatsko građansko društvo Crne Gore apliciralo je devet projekata na natječaj Fonda za manjine Ministarstva za zaštitu ljudskih i manjinskih prava Vlade Crne Gore.

Sastanak Podružnice Podgorica

15. 12. 2008. održan je sastanak Podružnice HGDCG Podgorica u prostorijama Veleposlanstva Republike Hrvatske, kojim je predsjedavala dr. Svjetlana Zeković, a nazočio je i dr. Mihailo Kuliš, član Društva, te Veleposlanik RH Petar Turčinović i njegova suradnica Ana Modun.

Podneseno je izvješće o posjeti djece Dubrovniku, uz sve čestitke organizatoru ovog povijesnog događaja. Također je raspravljano i o organiziranju Božićnog domjenka i po mogućnosti koncerta u katedrali na Koniku, kojemu bi nazočio i Veleposlanik. Članovi UO će se odazvati pozivu Društva i nazočiti Božićnom domjenku u Kotoru i koncertu u katedrali Sv. Tripuna.

Sastanak HNV

17. 12. 2008. u Tivtu je održan sastanak Hrvatskog nacionalnog vijeća na kojem je raspravljano o dosadašnjim aktivnostima. Ispred Hrvatskog građanskog društva Crne Gore nazočio je predsjednik dr. Ivan Ilić.

Novakovo „Vježbanje renesanse“

20. 12. 2008. u okviru programa Zimskog salona knjige u Podgorici je održana promocija knjige „Vježbanje renesanse“ prof. dr. Slo-

bodana Prosperovog Novaka, kojoj je nazočila urednica Hrvatskog glasnika Tamara Popović. Izdavačku kuću Algoritam iz Zagreba predstavio je direktor naklade Neven Antičević.

- Knjigu čine šestogodišnja predavanja prof.

Novaka na sveučilištu Yale, ali ne čita se kao udžbenik ili serija predavanja već kao napeti krimić, sa nevjerojatnom lakoćom, kazao je Antičević u uvodnom izlaganju.

U „Vježbanju renesanse“, pisanoj sa idejom „vedre znanosti“, naći ćete i pisce 16. stoljeća sa područja Boke, koja je Novakova „druga domovina“. Na samom početku dan je susret jednog „našijenca“ sa Drakulom, kraljem ponoći, u višegradskoj tamnici, a kao najboljeg pjesnika renesanse Novak je naveo Ludovika Paskvalića, Kotoranina.

Čestitke

21.11.2008.	Dan gradova Tivat i Kotor
21.11.2008.	obljetnica Radio Kotora
24.11.2008.	Dan grada Bara
24.11.2008.	Dan grada Zadra i Dan Sv. Kreševana
02.12.2008.	Dan grada Osijeka
19.12.2008.	Dan Grada Podgorice

Mandić osigurao prostor

13. 12. 2008. održan je sastanak sa predsjednikom Općine Herceg Novi Dejanom Mandićem i potpredsjednikom Milanom Vajagićem. Razgovorima su nazočili dr Ivan Ilić, Tripo Schubert, Tamara Popović i Branimir Maslovar.

Gradonačelnik Herceg Novog i predsjednik HGDCG potpisali su Ugovor o financiranju prostora za rad Podružnice HGDCG u Herceg Novom.

- Poštujući tradiciju, naše navike koje nas ujedinjuju i mentalitet bokeški, nismo bili u dilemi da li da podržimo NVO koja gaji taj bokeški duh. Sa zadovoljstvom izlazim u susret Hrvatskom građanskom društvu Crne Gore da podržim otvaranje kancelarije Podružnice u Herceg Novom, kazao je Mandić nakon potpisivanja ugovora kojim je predviđeno da Općina Herceg Novi na neodređeno vrijeme financira iznajmljivanje prostora za HGDCG u centru grada, u Njegoševoj 48.

Dr. Ilić je zahvalio predsjedniku općine Her-

ceg Novi, koji je prvi izašao u susret i osigurao prostorije za rad podružnice društva, u nadi da je to primjer koji će pozitivno odjeknuti.

Sa gradonačelnikom Dejanom Mandićem dogovoreno je i da se u Herceg Novom otvori izložba „Boka nekad i danas“, a razgovarano je i drugim zajedničkim projektima u 2009. godini.

15. 12. 2008. održan je sastanak Podružnice Herceg Novi u vlastitim prostorijama, kojim je predsjedavao **Marko Salatić**, dopredsjednik. Podružnica Herceg Novi je formirana 15.12.2007. godine i sastanke je do sada održavala u tuđim prostorijama. Sastanku su nazočili **Tripo Schubert**, tajnik, **Ljubo Biskupović**, član UO Društva i **Ilko Marović**, predsjednik Podružnice Kotor. Usvojen je Pravilnik o radu Podružnice kojim je predviđeno, između ostalog, da Podružnica može imati i svoj pečat i žiro račun, te da može samostalno financijski raditi, a u skladu sa zakonskom regulativom i aktima Društva.

IZLOŽBA U POVODU
DANA OPĆINE KOTOR

Boka nekad i danas

Piše:
Marija MIHALIČEK

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore iz Kotora od svog utemeljenja, programski je opredijeljeno za čuvanje i promoviranje civilizacijskih i kulturnih vrijednosti prostora Boke kotorske. Prije nekoliko godina započelo je sa prikupljanjem stare foto-dokumentacije koja je tematski vezana za period kraja XIX. i prvog desetljeća XX. stoljeća. Prvobitna ideja inicirana traganjem za svjedočanstvima o hrvatskim kulturnim, prosvjetnim, glazbenim i sportskim društvima, koja su u Boki djelovala u to vrijeme, proširila se i na dokumentaciju o nekadašnjem izgledu gradova i mjesta zabilježanim na starim razglednicama. Tako je arhivirana dragocjena povijesno

kulturna građa, koja se stalno uvećava zahvaljujući kolekcionarima i pojedincima koji su je ustupili. Prikupljeni materijal je pretočen u izložbu kojom se Hrvatsko građansko društvo Crne Gore

Stevan Kordić je za ovu prigodu svoju „majstorsku kameru“ usmjerio prema istim prizorima koji su davno zabilježili njegovi prethodnici Laforest, Mandel, Smodlaka...

predstavilo Zagrebu, Dubrovniku, Rijeci, Herceg-Novom i Omišu.

Susret sa starim razglednicama sa motivima iz Boke uvijek anticipira i slike suvremenog trenutka i spoznaju neminovnosti promjena koje donosi protok vremena ovom našem jedinstvenom ambijentu, u kome imamo privilegiju živjeti. Ideja izložbe „Boka – nekad i danas“ ide tim tragom i omogućava nam paralelno praćenje nekadašnjih i sadašnjih vizura starih gradova Kotora, Perasta, Herceg Novog, Budve i cijelog priobalja Boke.

Postavka u prvom segmentu obuhvaća trideset tri stare razglednice „kartoline“ Boke kotorske nastale od druge polovi-

ce XIX. stoljeća do tridesetih godina XX. stoljeća (zbirka kolekcionara **Miroslava Ulčara** iz Perasta).

Stare razglednice, u prošlosti veoma popularne kao način komunikacije, nastale su zahvaljujući ne samo stranim fotografima, nego i fotografskim ateljeima i nakladnicima koji su djelovali u Boki već od druge polovice XIX. stoljeća. Upravo oni su bili zaslužni za početak populariziranja ljepota Bokokotorskog zaljeva i propagiranja turizma.

Boka sa ovih razglednica donosi vedute starih gradova i panorame zaljeva u čiju su prirodnu ljepotu njegovih obala bila utkana samo kamena zda-

nja iznikla na dugovjekoju tradiciji graditeljstva na ovom prostoru. Za posljednjih sto godina Boka je mijenjala svoj lik u kontekstu povijesnih, političkih i ekonomskih promjena.

Uz prirodnu stihiju prije tri desetljeća i obnovu koja je slijedila, posljednje godine unose najviše promjena u izgled obale, pitomih obronaka Vrmca i kamenih masiva.

Koncepcijom postavke su obuhvaćene najnovije fotografije **Stevana Kordića**, koji je za ovu prigodu svoju „majstorsku kameru“ usmjerio prema istim prizorima koji su davno zabilježili njegovi poznati prethodnici: **Laforest, Mandel, Smoldaka** i drugi stari fotografi. Dok su tada izabrani motivi sigurno oduševili stare fotografe, izgledi istih motiva danas šalju nam upozorenja o ozbiljnoj opasnosti za ambijent koje je i svijet prepoznao kao svoju prirodnu i kulturnu baštinu.

Svakako, ne zbog žala za prošlošću ili straha od napretka,

nego stoga što je neprimjeren preobražaj ambijenta Boke, osjećamo zebnju pri pomisli na sve izvjesnije dalje intervencije koje ugrožavaju prepoznatljivi krajolik i graditeljsko nasljeđe. Nova zdanja pokazuju dominantnu graditeljsku praksu sadašnjih neimara koji najčešće zaboravljaju da prostor Boke baštini davno prepoznate vrijednosti ambijentalne arhitekture sa sopstvenim kulturnim obrascima i vlastitim mediteranskim identitetom.

HGDCG kao inicijator i organizator izložbe, pod vodstvom tajnika **Tripa Schuberta**, te autori koji su je osmislili, gospoda **Dario Musić, Stevan Kordić** i **Miro Ulčar**, pružili su nam prigodu da zastanemo pred ovim dokumentima prošlosti i sadašnjosti i ozbiljno razmislimo o teretu odgovornosti koju nosimo prema generacijama koje će u budućnosti baštiniti ovaj prostor.

Postavku u izložbenom prostoru Istorijskog arhiva i prigo-

dnu publikaciju koja prati izložbu je osmislio Stevan Kordić. U publikaciji su, uz stare i nove fotografije Kotora, Herceg Novog, Tivta i Budve, i eseistički prikaz Boke iz pera pjesnika Frana Alfirovića, uvodni tekst o izložbi Stevana Kordića i kataloški pregled starih razglednica i novih fotografija.

Nadu da Boka uistinu neće postati „izgubljeni raj“ kako stoji u podnaslovu izložbe „Boka-nekad i danas“ pružila je gradonačelnica Kotora **Marija Catović**, koja je otvarajući izložbu između ostalog kazala: „Ovo uspoređenje, za sve nas koji brinemo o prostoru koji nas okružuje i u kojem živimo-shvaćam kao dobar poticaj da svi zajedno povedemo više brige o tom prostoru, odnosno da uložimo napore da ga valoriziramo u turističkom i u kulturnom pogledu. S obzirom da lokalna uprava poklanja zasluženu pažnju segmentu planiranja i uređenja prostora, uvjere-na sam kako ćemo, uz podršku

*SKRIVENI SVIJET ENTERIJERA:
MIRIS TRADICIJE KAPETANSKE DOBROTE*

Zoran Radimir čuvar minulih stoljeća

Piše:
Dubravka JOVANOVIĆ

Predpraznično veče uz miris iz starih škrinja, bajula, škafe-tina, kredenaca, ormaruna, iz tame šufita i vlažnih konoba pod krovom palače Grgurina u Kotoru.

U tri riječi, tradicija, otmjeno-st, drevnost što struji iz onih kuća, palača bokeških čije se avlije zatvaraju masivnim drve-nim vratima. Iza njih đardini, u đardinu pižuli, počuli, naran-če, bogumila, bosioak, šparoga,

Želja Radimirija je da se svjedočanstvu stoljeća iz njegove rodne palače pronađe adekvatno mjesto, najautentičnije u Dobroti, i da zbirku pokloni gradu Kotoru

nješpula, ružmarin. Te kuće još imaju brojeve, a na broju 101 je obitelj Radimir, ugledna, kapetanska kuća čiji potomak **Zoran Radimir** proučava brižno i ponosito čuva uspomene slavnih predaka.

- O ovoj kapetanskoj obitelji ispisani su mnogobrojni doku-menti koji svjedoče o značaju ovog bratstva, o hrabrosti nji-hovih pripadnika u raznim rat-nim okršajima na kopnu i na moru, a jednako tako i o njihovoj humanosti i ugledu njihovih predaka. U periodu od XVII. do XX. stoljeća dala je oko 120 po-morskih kapetana, preko sto mornara i sedam po-ručnika, od kojih je preko 70 ostavilo svoje živote na moru, piše, između osta-log, u katalogu za izložbu koju je gradu pod nazivom Skriveni svijet enterijera darivao Zoran Radimir u organizaciji Pomorskog muzeja Crne Gore Ko-tor.

U vitrinama pod staklom na dru-gom katu lako su se i priro-dno našli eksponati, stvari i stvar-čice, nakit stari, oružje, pokućstvo, ba-gulini, lumbrelini iz palače Radimir.

Dobrojska torta

Kada je autorici ovih redaka jednom iz još jedne kapetan-ske dobrotke kuće Tomića, domaćica, gospođa **Mira To-mić** otvorila kredence salona, onda je nastala pjesma, koju prilažem ovom tekstu.

Tanko je zadrhtalo staklo
stare kredence od trešnjinog drveta
Unuta caruje srebro, što ga vrijeme taklo
porculan i pošada u dva seta
Bombonijera i tortijera od kristala boje leda
napuštaju miris umidece
Kupice zvone svečano pred feštu,
izlazeći iz kredence.
Bosiljak u đardinu, u tineo pjanino
Sve s mirom pobožnim i slutnjom na nešto fino
Vjeridba, sprema se komižola i čisti pontapet
Uštirkat će se merla za na komončin tablet
Od mendula i maraskina dobrojska se torta peče
Kada mladoj sa prstenom dođu da se sječe
A na torti od cukra i brašna rekam
Vile će morske, iz barke nevjesti na san
Dobrojska se torta na gvantijeri ladi
Da se gosti diverte, u dobri čas da se sladi!

Koliko je ruku čistilo, za koliko slava obiteljskih se iznosila srebrna gvantijera sa bičerinima, pomislih?

Koliko li se juhe sipalo u pjate od porculana za vjeridbe i svadbe, slave i fešte u ovom domu iz supijere iz Kardifa, 19. stoljeće?

Snovi, java, „među javom i među snom“, među sitnicama malih, velikih života od čekanja i čežnji, uz rekam iza škura, nadajući se vaporu i svom kapetanu. Baš kao čipka od valova morskih u pletu nitima djevojačkog srca, ili iz duše vjernih ljubav, nastajala je Dobrotska čipka.

Iz palače Radimir u Dobroti u palaču Grgurina u starom gra-

du preselila se Cacara, noćna kapa sa kojom su lijegale i snivale kapetanice.

Noćna kapa od dobrotске čipke iz XIV. stoljeća.

U uglu, ispod prozora na drugom katu Muzeja, kolekcija suncobrana-šoto lumbrele. Sa koliko elegancije u dobrotskom kostimu sa komižolom i pontapetom, namušćane, inkolane, sumprešane su vanka izlazile u crkvu, u vižite i na bale, divne Dobrojke bijela lica, da im sunce ne dotakne čelo i obraz.

Obavezan suncobran rektan, bijeli, ružičasti od svile, tafta, i evo danas kao buket u uglu ispod prozora na izložbi.

U šetnji ovoj s mirisom naftaline, koja se nataložila na vjekove, zbirke trofejnog oružja sa priborom iz XIX. stoljeća.

Pogled mi se zaustavlja na štapove, baguline što su ih gospoda od mota, i za đir jutarnji, ili predvečernji nosili, nonšalantno uz kolarine i leptir mašnu, veštiti i kapelin.

Baš te estetske manire svakodnevice ljudi ovdašnjih i njihovih užanci gospodin Radimir želi da pokaže, da izvadi na svjetlost ovoga vremena.

Uspomene, obiteljski medaljoni, muzikalije, tekstil, stari alati, sve u ne više skrivenom svijetu enterijera ovog zaljubljenika u drevne običaje, svoju Dobrotu.

U Boku od morskih vokala koji prosto negdje iza zidova salona porodice Radimir odzvanjaju, ili se poput brodske sirene dugo i nostalgично čuju ispod kostrata ili iznad visokih stropova.

Kazao je gospodin Zoran glasno pred velikim brojem ljudi na izložbi u Muzeju da će zbirku koju pored izloženog čini još 300 predmeta uglavnom etnološkog karaktera pokloniti svom gradu Kotoru. Želja mu je da se svjedočanstvu stoljeća iz njegove rodne i pračedovske palače pronade adekvatno mjesto, najautentičnije u Dobroti, gdje slični stari domovi istim šugom mirišu.

Skriveni svijet Zorana Radimira tako bi postao otvorena kredenca od duše, tradicije, ljubavi i duga prema svojim precima, ali i budućim generacijama koje moraju znati gdje žive, od koga i što nasljeđuju.

NVO KAMELIJA ORGANIZIRALA TREĆU KOSTANJADU U STOLIVU

Miris kostanja

Boka na ovaj način pokazuje da ima potencijale privući turiste iz cijelog svijeta, ali i ljude koji mogu iskoristiti njene ljepote i ponudu koju priroda nesebično pruža

Piše:
Tina BRAIĆ

Manifestaciju "Kostanjada" organizirala je 16. studenog NVO Kamelija iz Stoliva u suradnji sa mjesnom zajednicom Stoliv, pod pokroviteljstvom Općine Kotor. Manifestaciju pomažu i resorna ministarstva Crne Gore (Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva) i pojedini sponzori. Kako je manifestacija postala nezaobilazna u prezentaciji turističke ponude Stoliva, Kotora, Boke kotorske i Crne Gore, akademik **Gordan Karaman** je na otvaranju istakao da Boka na ovaj način pokazuje da ima potencijale privući turiste iz cijelog svijeta, ali i ljude koji mogu iskoristiti njene ljepote i ponudu koju priroda nesebično pruža.

- Trebalo bi privući što više turista, dakle, da postane "vanpansionska atrakcija", istakao je **Romeo Mihović**, jedan od organizatora Kostanjade.

Ovo je treća godina za redom kako se održava ova manifestacija. Bilo je mnogo posjetilaca, bez obzira na lošu vremensku prognozu, koji su uživali u priređenom programu, pravom šarenilu proizvoda, ugodaju za oko i gušte. Pripremale su domaćice iz Stoliva, Tivta, Kotora, Dobrote i Škaljara. Svake godine je repertoar od kostanjskih delikata sve širi, manifestacija dobiva sve veći značaj. Sljedeće godine planiraju uključiti ugostitelje koji bi prezentirali svoje recepte i na taj način reklamirali svoju kuću. I ove godine je veliku pažnju privuklo pečenje kostanja u dvorištu,

ispred Doma kulture. Tu zrak miriše od kostanja, narod dolazi degustirati uz kapljicu crnog vina „Vranca“ ili mlade „Francuzice“ koja je također autentičan proizvod. Na Kostanjadi se pridaje značaj i drugim domaćim proizvodima, prvenstveno među i proizvodima od njega.

Uz folklor i muziku primjerenu primorju, mažoretke plesnog kluba "Modest" iz Tivta, posjetitelji su mogli uživati razgledajući izložbu radova likovnih umjetnika i dječjih školskih radova, a učenici muzičke škole iz Kotora doprinijeli su atmosferi sviranjem na flauti. U Domu kulture prikazan je kratkometražni dokumentarni film "Jedna ura - cio život" reditelja Vladimira Perovića koji je sniman u Stoliv. Gosti su bili i izviđači sa Cetinja. Organizirana je pje-

šačka tura markiranom stazom do Gornjeg Stoliva i Kalvarije na brdu Vrmac. Bilo je oko 50 sudionika. Predvodili su ih planinari iz Dubrovnika, Podgorice, planinarskog kluba "Pestingrad".

Kostanjada se od prošle godine pravi i u Ostrosu kraj Bara, gdje ima mnogo više nasada kostanja nego u Boki. Organizatori su zadovoljni što su ih animirali i što je stolivska Kostanjada poslužila kao primjer koji se može održavati i na drugim mjestima. Ostrošani su bili prošlogodišnji i ovogodišnji gosti Kostanjade u Stolivu, predstavili se sa svojim autentičnim proizvodima. Stolivljani su im uzvratili posjet. Tada su im poklonili i jednu kameliju sa željom da će i njima ovaj cvijet uspjeti. Iako u Ostrosu postoje veći nasadi kostanja, u Stolivu stoljećima traje kult kupljenja kostanja, jer ljudi, pored ostalih gušta tipičnih za ovaj kraj, jer ljudi, vole kostanj koji daje zreo plod na jesen. Skupljanje i briga o njemu, kao i pravljenje slatkih a i slanih jela, dio

je prošlosti ovog kraja, te bi bila šteta da se ugasi.

- Treba ulagati u tradiciju i nove sadnice, tvrdi Mihović. Šuma je vremenom zapuštena, napadnuta rakom kore kostanja. Unaprijeđenje uzgoja kostanja i očuvanje već postojeće, kompaktne šume,

Kolač od kostanja

Sastojci: 500g brašna, 70g cukra u prahu, 70g maslaca, 100g. čokolade za kuhanje, malo ruma, 2 kesice šlaga

Priprema:

Otopit čokoladu, dodat puter i umješat cukar. Sve dobro pomiješati sa kostanjima, skuhanim, očišćenim i samljevenim. Dodati ruma.

Duguljasti kalup namazati puterom, uliti smjesu i staviti u frižider da se dobro rashladi. Prije služenja izručiti na pjadelu i ukrasiti šlagom.

može se ostvariti ekonomskom valorizacijom. Ovaj areal nasada je veoma interesantan za seoski i sportski turizam, i radi zdravlja.

- Šuma kostanja je jedan od simbola Stoliva i treba nastojati očuvati je od prekomjerne urbanizacije, prostorne devastacije jer je u planu da tuda prođe put za neplansku, stihijsku gradnju, koja bi narušila ambijent Stoliva, rekao je Mihović. Ovaj dio pripada kulturnoj svjetskoj baštini pa se nada da će netko, tko to može spriječiti, stati na put divljoj gradnji.

Manifestacija „Kostanjada“ ima zadatak da realizira ciljeve koji će valorizirati bogate nasade šume kostanja u Stolivu, a u kasnijim fazama i drugim arealima općine Kotor (Kostanjica, Morinj...) kroz turistički, ekološki, hortikulturni i kulinarski aspekt. Ovim događajem i njenim autentičnim sadržajem doprinosi se valorizaciji i afirmaciji turističkih i ekoloških potencijala naselja Gornji i Donji Stoliv, brda Vrmac i općine Kotor u cjelini.

ŠKOLA DOPUNSKE NASTAVE HRVATSKOGA JEZIKA

Novi početak

I ove je školske godine s radom započela škola dopunske nastave hrvatskoga jezika. Kao i do sada, nastava se održava u osnovnim školama „Njegoš“ u Kotoru te „Drago Milović“ u Tivtu

Piše:
prof. Marina BASTAŠIĆ

Poznato je da se određenje nastavnoga predmeta odnosi na poučavanje hrvatskoga jezika i kulture, što znači da, osim jezikoslovlja, ova nastava uključuje i stjecanje znanja o hrvatskoj povijesnoj, kulturnoj i prirodnoj baštini. Među najvažnijim karakteristikama dopunske nastave hrvatskoga jezika jesu, ponajprije, interkulturalnost, fleksibilnost te pristup usmjeren učeniku. Ukratko, to znači da se programi oblikuju prema obrazovnim potrebama učenika. Programom nastave hrvatskoga jezika i kulture nastoje se djetetu pružiti oni sadržaji koji će biti

za njih korisni i značajni. Veza no uz spomenutu interkulturalnost, riječ je o karakteristici nastave koja označava da se u okviru ove nastave istovremeno poštuje i struktura hrvatskoga društva, ali i struktura društva zemlje u kojoj učenici žive.

U protekla dva mjeseca, osim rada vezanog uz hrvatski jezik, održavale su se i različite radionice. Učenici su svojim književnim, likovnim te glazbenim radom iskazivali, ali i razvijali svoju kreativnost i talent. Ovakve su radionice zapravo najidealniji način da učenici u potpunosti budu aktivni sudionici nastavnoga procesa, čime se osobito potiče sam angažman djeteta, a istodobno dije-

Čestitka

U božićnoj noći
dok pahulje lete,
stiže nam božansko dijete.

Ponoć je stigla, ljudi se vesele
uz darova pune vreće.
Neka svima bude blagoslovljen Božić
uz puno zdravlja i sreće.

A godina nova neka svima donese
pregršt lijepih stvari te ispunjenje
svih vaših snova.

Čestiti i blagoslovljen Božić te sretnu i uspješnu Novu godinu žele Vam polaznici i nastavnica dopunske nastave hrvatskoga jezika

te radi na vlastitoj percepciji i shvaćanju pojava iz svakodnevnoga života i dosadašnjeg

iskustva.

Ovakve su radionice rezultirale pripremom božićne priredbe, u čemu djeca s velikim interesom i veseljem sudjeluju.

Pored radionica i osnovne nastave jezika, učenike se nastoji upoznati i s aktualnim događanjima. Osobito se vodi briga o tome da se ne propuste neki važni datumi i blagdani, vezani kako uz Hrvatsku, tako i uz Crnu Goru, ali i uz one međunarodne. Govoreći o Danu neovisnosti Republike Hrvatske, Danu državnosti Crne Gore, Tripundanu ili pak Međunarodnome danu osoba s invaliditetom ili Međunarodnome danu UNICEF-a, djeci se pruža razumijevanje i poštovanje drugih, te ih se potiče i na aktivno sudjelovanje u obilježavanju tih dana. Time se također nastoji dijete uputiti u osvješćivanje vlastitog identiteta u svakodnevnome životu i društvu, te se tako u djeteta zapravo razvija osjećaj za prosocijalno ponašanje i djelovanje, što ide u prilog činjenici da osim obrazovnoga karaktera nastava posjeduje i onu odgojnu crtu cjelokupnoga procesa. U skladu s ovakvim djelovanjem škole, željela bih istaknuti kako su djeca bila na izletu u Dubrovniku u organizaciji HGDCG-a te Ministarstva kulture, sporta i medija CG kako bi na određeni način obilježili godinu velikana hrvatske i svjetske književnosti, Marina Držića.

Ovom prilikom također želim napomenuti da će škola u okviru svoga djelovanja nastojati pripremati i neke vanškolske aktivnosti, kako bi se djeci osigurali posjeti i izleti.

Ukoliko želite da se i Vaše dijete pridruži jednom veselom i izrazito druželjubivome timu, družimo se u Kotoru ponedjeljkom (prema potrebi i srijedom) od 16.00-18.00 te u Tivtu utorkom, četvrtkom i petkom od 18.30-20.30.

Formiran odbor

Piše:

Tripo SCHUBERT

Povijest, kultura, jezik i način življenja definiraju jednu naciju. Dopunska nastava, upravo promovirajući ove odrednice, daje svoj doprinos očuvanju identiteta Hrvata u Crnoj Gori.

Dopunska nastava na hrvatskom jeziku, koju je formiralo Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, otpočela je prije četiri godine u Kotoru i Tivtu.

Ministarstvo obrazovanja i športa Republike Hrvatske postavilo je za učiteljicu Maju Širolu iz Rijeke, koja je ovu dužnost obnašala u dva mandata, četiri školske godine. Početak je bio ohrabrujući i nastavu je pohađalo 80-toro djece različitog uzrasta. Na kraju drugog mandata učiteljice dolazi do rapidnog smanjenja polaznika ove nastave i danas smo suočeni sa činjenicom da nastavu u Kotoru i Tivtu prati svega 20-tak učenika. Od ove školske godine nastavu vodi prof. **Marina Bastašić** iz Jastrebarskoga. Zvanje profesora hrvatskoga jezika i književnosti stekla je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Sve do dolaska u Crnu Goru, radila je kao profesor hrvatskoga jezika u Srednjoj i Osnovnoj školi u Jastrebarskome, te na poslovima lekture i korekture tekstova za poznate hrvatske izdavačke kuće. Zatečeno stanje lošeg odziva djece na nastavu je bio povod sastanka u Tivtu, kojega je inicirala prof. Bastašić, 03. 12. 2008. Sastanku su nazočili predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Miroslav Marić**, predsjednica Hrvatske građanske inicijative **Marija Vučinović**, tajnik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore **Tripo Schubert**, predsjednik HKD „Napredak“ **Silvio Marković**,

don **Ivo Ćorić** ispred Kotorske Biskupije, **Miroslav Franović**, raniji član školskog Odbora, a ispred roditelja: **Karolina Vučinović**, **Kornelija Sindik** i **Svetlana Petković**. Ne želeći se vraćati unazad i iscrpljivati u iznalaženju razloga ovakvog stanja, svi su suglasni sa činjenicom da djecu treba ponovo motivirati, roditeljima objasniti svrhu ove nastave, kako bi se posjećenost povećala. To se može postići jedino angažiranjem svih prisutnih kroz rad Vijeća, stranke, udruga i Biskupije, što je i obećano.

Ukazano je i na činjenicu da su djeca danas veoma angažirana u raznim oblicima društvenog života, pored obveza u redovnoj školskoj nastavi, te da izvođenje dopunske nastave na klasičan način može stvarati odbojnost kod djece, pa je potrebno veći dio educiranja obavljati kroz očiglednu nastavu, koristeći posjete gradovima Hrvatske, a suradnjom sa školama u Hrvatskoj učiniti nastavu što zanimljivijom. Normalno, ovaj vid educiranja otvara problem financijske prirode. Međutim, i tu su svi bili jedinstveni u stavu da se to može prevazići sudjelovanjem na natjecajima sa ciljanim projektima, kako kroz novoformirani Fond za manjine u Crnoj Gori, tako i na ostalim natjecajima.

Na kraju je formiran školski Odbor, u sastavu: **Božica Vuksanović**, predsjednik, **Miroslav Marić**, **Tripo Schubert**, don **Ivo Ćorić**, **Sandra Vukotić**, **Kornelija Sindik**, **Karolina Vučinović**, **Svetlana Petković** i prof. **Marina Bastašić**. Na samome kraju sastanka gospođa Marija Vučinović predložila je kao člana Školskog odbora i gospodina Franovića, ispred HGI.

Jastrebarsko

Piše:

prof. Marina BASTAŠIĆ

Jastrebarsko (Jaska) nezaobilazan je grad na Staroj karlovačkoj, smješten između Zagreba i Karlovca, a podno svetojanskoga i plešivičkog vinogorja.

Vrlo živopisan, jaskanski kraj ostavlja upečatljiv trag u duši svakoga čovjeka koji njime prođe, kako svojim prirodnim i povijesnim ljepotama, tako i ukusnim zalogajem domaće kuhinje te plemenitom kapljicom vrhunskih vina.

Povijest ovoga grada seže daleko u prošlost. Već se u Zlatnoj buli Bele IV. Jastrebarsko spominje kao slobodni kraljevski grad.

Grofovi Erdődy imali su ovdje svoj posjed, dvorac, koji se danas nalazi u popularnome Parku, te je uz cistercitski samostan – crkvu sv. Marije (odnedavno pripada redu franjevac) – župnu crkvu sv. Nikole, jedan od najznačajnijih kulturnih spomenika Jaske. Gradski muzej i galerija nalaze se u staroj gradskoj vijećnici, koja je smještena nasuprot stare zgrade tzv. Općine.

Danas je Jaska upravno, vjersko, kulturno i sportsko središte, a sve se više profilira

i kao turističko središte. Neizostavan dio jaskanskoga kraja čini eko-selo Žumberak – kraj koji mami ljepotom prirode, čistim i svježim zrakom te brojnim izletničkim sadržajima.

Ono po čemu je Jaska najprepoznatljivija jest vino. Bogatstvo vješto obrađenih vinograda i pridavanje posebne pažnje ovoj grani privrede rezultiralo je Vinskom cestom koju čine „kleti“ jaskanskih vinara koji posjetitelje privlače svojom vrhunskom vinskom ponudom te gastronomskim delicijama. Tomac, Kolarić, Režek, Šember samo su neka prezimena obitelji koji su svojim znanjem o vinu

obogatili jaskanski kraj.

U sklopu toga, svake se godine u rujnu održavaju Jaskanske vinske svečanosti – raznolikost vinskih sorti, delicije domaće kuhinje, nastupi hrvatske glazbene scene dio su ove fešte za koju se Jaskanci pripremaju tijekom godine.

U ljepote Jastrebarskoga svakako valja spomenuti i brojne kulturno-povijesne spomenike gradske okolice te ornitološki rezervat Crnu Mlaku, također vrlo atraktivno izletište.

Ne smijemo zaboraviti ni svetojanski kraj kojeg obogaćuju prirodni izvori vode, a najpoznatiji je po izvorskoj vodi Jana, koja je svojom kvalitetom osvojila prestižna svjetska priznanja.

Ukratko, Jastrebarsko je maleni grad sjeverozapane Hrvatske koji svojim bogatstvom i raznolikošću ponude zadovoljava potrebe svakoga čovjeka koji se nađe u njemu.

Gdje se odmoriti?

Pastuh Pub, Tadije Smičiklasa, Jastrebarsko
Marittimo Club, Zdihovačka ulica, Jastrebarsko
K Lojzeku, Strossmayerov trg, Jastrebarsko
Pizzeria Sahara, Nikole Tesle, Jastrebarsko
Pizzeria Erdődy, A. i D. Starčevića, Jastrebarsko

Čuvati prošlost

Piše:
Marija MIHALIČEK

Na osnovu dokumenata iz arhiva Peraške općine i pisanja tadašnjeg tiska, moguće je pratiti put nastajanja Muzeja grada Perasta.

Potvrdu kako se u Perastu razmišljalo o osnutku muzeja nalazimo u Pravilniku Društva za unaprjeđenje mjesta i promet stranaca, koje je osnovano u Perastu 1928. Svakako je uspjeh Velike izložbe kulturno-povijesnog nasljeđa Boke kotorske, 1934. u palači Grgurina u Kotoru, potencirao značaj osnutka muzeja u Perastu i drugim mjestima u Boki sa pomorskom i kulturnom tradicijom.

Dragocjene su vijesti koje nalazimo u kronikama lista „Glas Boke“ za praćenje razvoja zbirki i muzeja na području Boke kotorske. Tu se iscrpno prate aktivnosti Muzeja Bokeljske mornarice u Kotoru, a nalaze se i natpisi vezani za aktivnosti koje su prethodile osnutku muzeja u Perastu.

„Glas Boke“ od 16.03.1935. obavještava: „Općina peraška je otkupila 14 komada starinskog srebrnog oružja i očuvano odijelo Bokeljske mornarice, čuvajući tako da peraške starine ne odu u strani svijet. Općina je dala izraditi nekoliko komada namještaja u starinskom stilu, od kojih i spremne za znameniti stari peraški arhiv i starinsko oružje, trofeje i zastave.“ Ovaj prilog u „Glasu Boke“ govori i o tome „kako je u novom budžetu op-

Muzejske zbirke u Perastu su izrasle iz zbirki starih peraških obitelji i crkvenih zbirki. Peraštani su u svojim palačama prikupljali i čuvali predmete povijesnih i umjetničkih vrijednosti. Donacijama i zavjetnim darovima crkvama stvarali su i bogatili crkvene zbirke

ćine osigurana izvjesna suma za uzdržavanje ovih starina, što je od prijekne potrebe.“

Odluka iz 1937.

Odluka o osnutku Muzeja u Perastu izglasana je na sjednici općinskog odbora u Perastu, 28.02.1937. Evo nekoliko glavnih odredbi Pravilnika o Gradskom muzeju u Perastu:

„Muzej je posve samostalna jedinica, koja postoji isključivo na užem području grada Perasta, te se ni u jednom slučaju i ni pod kakvom izlikom ne može nikad prenijeti drugamo, ni djelomično ni u cjelini. Ako se muzej iz bilo kojih razloga zatvori, sve se daje na čuvanje (do ponovne uspostave muzeja) svetištu Blažene Gospe. Muzej će imati dva do tri objekta, od kojih će jedan biti na otočiću Gospina svetišta. Svakom, bez razlike, može sudjelovati sa svojim predmetima, koji ostaju uvijek njegova netuđiva vlasnost, a te će predmete uzdržavati sam muzej.“

U upravu muzeja, koja se obavezuje imenovati upravni-

ka i osoblje, izabrani su pored predsjednika općine Perast, još četiri člana, među kojima je bio i prof. don **Pavao Butorac** (1888 - 1966), koji je postao dubrovački biskup, poznat kao pisac o prošlosti Perasta i Boke. „Glas Boke“ ističe u podužem članku da je „vijest o uspostavi Muzeja primljena sa velikim za-

voljstvom i pozdravljena od pučanstva kao jedan od najvećih uspjeha u radu Općine.“

Inventarska knjiga iz 1937, uz popis muzealija, koje se čuvaju u dvorani općinske vijećnice, zabilježen je arhiv grada Perasta i arhiv Peraške općine od 1805-1918. Nažalost, ne postoje nikakvi drugi podaci, koji bi nam kazivali kako su postali dio muzejske zbirke (tko je predmete, kada i pod kojim uvjetima ustupio).

U vremenu do II. svjetskog rata muzej u Perastu nije zaživio u pravom značenju kulturne ustanove. Ostalo se samo na pokušaju, ali je neosporno da je mala peraška općina pokušala spriječiti odnošenje povijesnih i kulturnih vrijednosti iz Perasta, prikupljala ih je, čuvala i pokazivala javnosti u skućenom prostoru koji je imao i namjenu općinske vijećnice.

Poslije rata možemo pratiti aktivnosti koje nas uvjeravaju kako inicijativu u organiziranju muzejske službe u Perastu preuzimaju nadležne službe za

pitanja kulture. Jedan značajan jubilej, 250. obljetnica Pomorske škole Marka Martinovića, bila je povod da se u Perastu 1948. uredi muzejski prostor u kući slavnog peraškog kapetana i postavi spomen ploča na fasadi kuće, koju je Ministarstvo prosvjete NR Crne Gore otkupilo.

Obnova iz 1950.

Ministarstvo prosvjete NR Crne Gore donosi 25.01.1950.god. odluku o formiranju Zavičajnog muzeja u Perastu. Bilo je to vrijeme kada su administrativnim odlukama formirani mnogi zavičajni muzeji. U slučaju Perasta radilo se o već postojećem muzeju iz 1937. Iz jednog izvještaja Sreskom narodnom odboru-Kotor, koji je poslao upravnik Muzeja **Bogdan Niković** 1952, saznajemo kako muzej u Perastu ima stalnu komisiju za procjenu i otkup predmeta, a da su prostorije muzeja, površine 68m², trošne. To se odnosi na prostor bivše op -

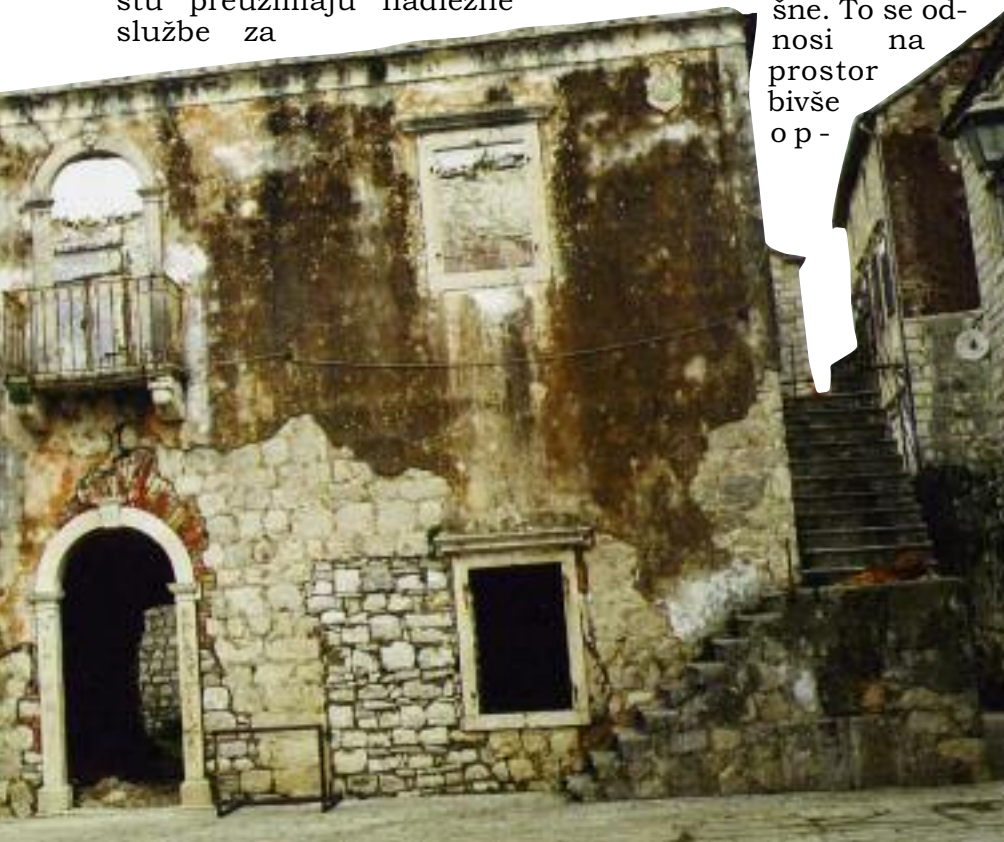
ćinske vijećnice. Prostorni problem Zavičajnog muzeja u Perastu riješen je 1957. kada su muzealije smještene u obnovljenu palaču pomorskog kapetana **Vicka Bujovića**. Najljepša peraška palača iz 1694. popravkom i adaptacijom (dogradnjom vanjskog i unutrašnjeg stepeništa), po projektu arh. **Ivana Zdravkovića**, pretvorena je u muzej.

Međutim, nije ništa urađeno na unaprjeđenju muzeološkog rada ove ustanove. Godinama je muzej imao samo upravnika, koji je obavljao sve poslove u muzeju 1963. tu dužnost preuzima prof. povijesti **Aleksandar Lalošević**, a 1967. na zahtjev Muzejskog društva Crne Gore muzeju je vraćeno staro ime, Muzej grada Perasta.

Godine koje slijede su za muzej značajne jer se prvi puta bogati muzejski fond sistematizira po zbirkama: povijesno-umjetnička, pomorska i etnografska. Pojedini eksponati se znanstveno obrađuju, kao i dijelovi arhiva općine Perast. Prvi puta se u Perastu organiziraju znanstveni skupovi posvećeni istaknutim ličnostima iz Perasta i nekoliko izložbi. U tom periodu urađeno je najviše od postojanja muzeja, na otkupu eksponata i njihovoj zaštiti. Predanost muzeološkom radu i entuzijazam dugogodišnjeg upravnika prof. Laloševića, uz kasnije značajnu pomoć suradnika, od 1974. zaposlenih u muzeju, učinila je da ova ustanova dobije značajno mjesto u kulturnoj i turističkoj ponudi Boke kotorske.

Zaostavština Viskovića

Govoriti o muzejskim zbirkama i muzeju u Perastu nemoguće je bez osvrta na Memorijalni muzej obitelji Visković koji je, nažalost, ilustracija če-

ste nedovoljne brige prema kulturnim i povijesnim vrijednostima koje su voljom vlasnika ostavljene na čuvanje društvu.

Nasljednici **Josip Visković** i njegova sestra **Nada Radimiri** obratili su se 1964. god SO Kotor sa ponudom da svoje nasljedstvo pod određenim uvjetima ostave Perastu, tj. SO Kotor. Mnogi uvaženi intelektualci su podržali ovaj prijedlog, svjesni značaja ove zaostavštine, među njima i dr. **Grga Novak** i dr. **Vladislav Brajković**. Tako je Muzej grada Perasta 1970. obogaćen zaostavštinom jedne od najstarijih i najpoznatijih obitelji, ugovorom između Općine Kotor i nasljednica **Nade Visković** i **Anke Radimiri**. Ovaj ugovor je sklopljen „poštovanjem volje preminulog vlasnika predmetnih nekretnina i pokretnina konta Josipa Viskovića, koji je sa najvećim pijetetom i uz samoodricanje sačuvao nekretnine i pokretnine naslijeđene od predaka da bi se za vazda sačuvale u Perastu“.

Kulturno i povijesno nasljeđe poznate obitelji, preko kojeg se iščitava pomorska, ratnička i kulturna prošlost Perasta, obuhvaća nekoliko cjelina o kojima se može govoriti kao posebnim zbirkama, iako se poslije preseljenja u palaču Bujović, poslije zemljotresa 1979, vodi u sklopu Muzeja Grada Perasta kao zbirka Visković.

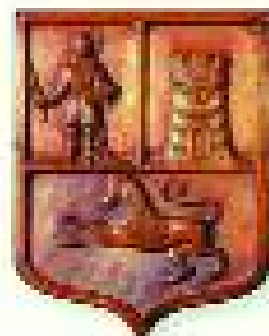
Zaostavština obuhvaća povijesno-umjetničku zbirku koju čine portreti članova obitelji, slike jedrenjaka i pomorskih bitaka; zbirka oružja; zbirka namještaja, zbirka starih karata i zbirku starih fotografija. Bogata knjižnica i arhiv, uz muzealije čine da se o ovoj zaostavštini može govoriti kao o jednoj od najvrjednijih i najkompletnijih od svih ko-

je se čuvaju u sastavu jedne muzejske ustanove. Nažalost, svečano obećanje da će pokretnine koje predstavljaju kulturno-povijesno blago neodvojivo i za vazda čuvati i izlagati na mjestu gdje se nalaze u času potpisa ovog ugovora, tj. na prvom katu palače, i da će ulaz na prvom katu palače biti označen natpisom „Ostavština Viskovića“ još nije ostvareno.

Muzejske zbirke u Perastu koje se danas čuvaju u

Muzeju grada Perasta i crkvenim muzejima Gospe od Škrpjela i Sv. Nikole najrječitije svjedoče povijest, pomorsku i kulturnu prošlost Perasta i Boke kotorske. Ovaj prikaz napisan je u namjeri da se ukratko istakne put njihovog nastajanja i naponi da se sačuvaju i pokazuju u Perastu. Ova tema bi mogla da ima još primjera, sem spomenutih, za „drugu stranu medalje“, o nedostatku savjesti i nebrizi, o propadanju i otuđenju mnogih povijesnih i kulturnih vrijednosti kroz duži vremenski period, poslije nestanka njihovih vlasnika, ali o tome drugom prigodom.

OPŠTINA KOTOR

Merry Christmas & Happy New Year
Srečni Božićni i Novogodišnji praznici

ŽELI VAM

OPŠTINA KOTOR

Kraljevsko putovanje

Romeo Fiorelli (1870 – 1958), građanin grada Kotora, kroničar svojeg doba, u svojim je zapisima sačuvao od zaborava mnoga obična i značajna događanja toga vremena. „Hrvatski glasnik“ uz odobrenje obitelji Fiorelli, prvi je časopis koji će u nastavcima prenijeti Kroniku grada Kotora, gledanu i doživljenu očima građanina Romea Fiorellia. Priloge prenosimo izvorno, bez ispravljanja i lektoriranja, kako bi čitateljima predložili pučki govor onoga vremena

Priredio:
Dario MUSIĆ

Mogli su javiti da Kralj kreće za 1 sat sa Cetinja, pak tvrđave bi bile proračunale kada Kralj može stići na granicu, jer je meni nemoguće vjerovati da bi Komanda austrijskih tvrđava učinila takvu pogriješku. Za ovu pogriješku je kriv austrijski konzul na Cetinju. I tako kako bi smo putovali do Kotora, Austrijske đerdarmerske straže oštro su nas pozdravljali i oni misleći da je Kralj. Kad smo stigli u Škaljare skupilo se cijelo selo i vidu mene svi mislu da ja sjedim do Kralja, i nije čudo kada su se prevarile tvrđave a i narod. Ja sam molio Mađordoma da me pusti u Škaljare ali me nije htio pustiti i reče mi vi ste se prepali, a ja mu nastavim

da vi rečem pravo jesam., jer je lako bilo do sada, ali vi morate znati da na Obali čeka počasna četa sa glazbom. Ako se budu ravnali po tvrđavama, glazba će zasvirati himnu a četa počast, a onda što će biti. Mađordomo mi odgovara, bilo što bilo, mi nijesmo ništa u tom krivi. Ja mislim ako su se prevarile tvrđave da oni neće, i tako je bilo jer su uvidjeli da nije Kralj. Na obali velika masa naroda su me okolili da me pitaju kome su pucale tvrđave, ja njima meni i Mađordomu, ali docnije su se uvjerali.

Na obali je čekao Kralja parobrod „Stefanija“ društva Austrinskog Loida. Mađordomo je pozvao na parobrod zaustavio me na objed govoreći mi, kada ste mi učinili društvo u kočiju i tvrđave nam dale veli-

ku počast, budite mi društvo pri stolu. Pri svršetku objeda daje mi njegovu vizit kartu, govoreći mi evo vam moje

adrese pak vas molim da mi se više puta javite. Ja sam mu dao moju adresu, pružio mi je ruku i pozdravili smo se.

U rijetko smo se dopisivali. Zadnje pismo sam mu pisao u mjesecu Svibnju 1903, ali na to pismo više nisam dobio odgovor, a možad da je i on poginuo u Beogradsku krvavu noć. U zadnje mogu reći da su i mene pozdravile Austrinske tvrđave sa topovskim salvama. Iza sve ove komedije vratio sam se u Dubrovnik.

Na Osojnik

Dana 25 ožujka god. 1898 otišli ja i moj poslovođa Mato Antunović na Osojnik da posjetimo Don Josipa Brilli. Putovali smo pješice. Don Jožo se nije nadao u taj dan da ćemo ga doći posjetiti jer je vrijeme bilo neugodno, ali kako je nas bio već dugo vremena invitao, i tako smo se decidali poč.

Kod Don Joža smo našli mnogo seljaka, koji su bili donijeli kako popu pripada hranjive darove prigodom Uskrsa, te je nas dobro pogostio da nam ništa nije falilo. U 11 sati noći krenuli smo natrag put Mokošice. Don Jožo poslao jednog seljaka sa feralom da nas poprati, i u tri ure smo stigli u Dubrovnik. Te iste godine 7 kolovoza sam bio pozvan u trećoj vojničkoj rezervi u Gružu.

U Korčuli

Na 28 Srpnja 1899. otišao sam u Korčulu na svečanost Sv.Todora, koji spada 29. Istog dana sam otišao sa mojim prijateljem da sa lađom jedrimo do Orebića i Badije. Kad smo iz Badije uzeli pra-

vac prama Korčuli, jaki maestral nas je prevrnuo, i da se spasimo skočili na kolombu od barke. Sreća velika za nas je bila da su nas fratri iz Samostana Badije videli, i sa njihovom lađom na četiri vesla došli u pomoć i spasili nas. Povelili nas u Samostan, dali nam njihovu promjenu i večeru i spavanje. Sjutra smo krenuli put Korčule. I tako svečanost Sv. Todora sam proslavio u Samostanu na Badiji.

Sv. Cicilija

Dana 21 Studenog 1899. na večer Sv. Cecilije Hrvatska dubrovačka glazba svirajući obišla grad i održala koncert pred crkvom Sv. Vlaha. U 8 sati večer glazbari su imali večeru u hotel "Del Ville" priređena od uprave. Tu sam večer veselo i u najboljem raspoloženju prošao. U 12 sati predsjednik glazbe gosp. Marko Mitrović odveo nas je u njegovu kuću ispod krova, a preko abaina na krov kuće gosp. Stanka Tuškana i preko njegovog abaina skinuli smo se ispod krova gosp. S. Tuškana. To je bilo tako neosjetljivo urađeno da od kuće nas nije niko čuo, jer su spavali u prvi kat. Preko abaina su uljegli sva glazbala osim basa i bubanj, ali smo isto udrili Banovci. Prva je skočila sluga i zvala gospodara govoreći mu da glazba svira pod krovom, gospodar njoj kaže tebi se to snjelo, a ona čujete li, gospodar njoj, danas je fešta glazbarima pad sviraju pred kućom gosp. Marka Mitrovića, jer je on predsjednik glazbe. U toliko je i gospodar vidio da sluga ima pravo, i došao pod krov ugledao nas i prekrstio se i reče, sve sam mogao vjerovati sli ovo nebi mi bilo moguće. Gospar Tuškan nas poveo u

Lavov – stara jezgra grada

drugi kat i sva obitelj ustala, te nas je dobro počastio.

U tri sata smo izišli iz njegove kuće. Ovo iznenađenje gospodar Tuškanu je bilo odviše prijatno, ali skakajući od krova na krov, mogao se lako koji glazbar tu noć zaglaviti svoj život, jer su bili više njih pri piću. Položaj kuće je bila prema Državnoj bolnici, do kuće pod jednim krovom. Između toliko mojih škuribanda i ovu sam prošao.

U Lavovu

Dana 9 kolovoza 1900. otišao u Lavovu da posjetim tetku, sestru mog pok. oca koju do tada nisam nikad vidio. Udata je bila sa jednim Feldvebelom Kaizer – Jegherske muzike. Imala je jednog sina

koji je studirao, ali radi ljubavi se otrovao. Kada sam stigao u Lavovu, tetka je željna bila da joj pripovidim od Kotora, koja ga je bila ostavila 1863 god. Na njezina pitanja morao sam sve da joj razložim, tko je živ, tko je umro i što je od onih porodica što je ona ostavila kada je otišla iz Kotora. Ja sam snjom imao velikog posla jer me iz kuće nije htjela da me pusti dokle joj nisam sve dokazao. Putovao sam iz Gruža preko Fiume-Zagreb-Budapest-Munhac-Lavočno-Striz-Lavov. Tetka me sa velikom radošću primila, jer od sviju nas nije nikog vidjela, jer je otišla iz Kotora prije no što smo se mi rodili. Tetka je imala jednu djevojčicu koju je pošćerila. Jednog dana mi govoriti počesh ti i Karola da kupite

likera u tvornicu izvan grada, i moralo se preći dva sela do tvornice Snizenija i Rogatki. Mi krenuli u 2 sata poslije podne, stigli u tvornicu u tri sata.

Kada smo likere dobili kaže mi Karola, sada moramo preći drugim putem da nas ne zaustavi Općinska financa, jer je ovo za ulječ u grad kontriband i morala bi se platiti taksa. Ja neznajući pozicije, upitao je znadete li vi puta kuda ćemo mi doći u gradu, ona mene reče da ovdje prolaze seljaci pak ćemo njih pitati. Uvidio sam da je ovo mutko i nesigurno putovanje. Krenuli smo po prilici kao preko Škaljara na Trojicu pak Vrmac. Kad smo došli na taj vrh vidjeli smo jednu vilu i veliki pas gdje laje. Gospodar te vile izi-

šao je vanka da vidi na koga pas laje, a već je bio počeo mrak. Gospodin nas upita kuda idemo, mi rekli u Lavovu, a zašto ste došli sa ovim putem, jer ga smo se izgubili. Za vas je Lavov daleko i ostanite večeras kod mene a sutra ćete putovati za Lavov. Mi smo gospodinu zahvalili i rekli da nam nije moguće ostati kod njega, jer kozna što bi tetka na nas promislila. Gospodar nam reče znate da je opasno proći na ove strane jer imade vukova, a ja uvijek stojim oprezno sa puškom. Kad sam čuo meni su klonule noge, a Karola pobjeđela. Gospodin nam tada kaže, pođite malo naprijed i na onaj vrh vidjet ćete Lavov, koji je bio podnu kao Vrmac-Kotor. Počeo sam ja Karoli da joj prigovaram na ovaj daleki i opasni put, i da sam ja znao što će se dogoditi, da bi bio ja platio taksu od likera. Seljake što bismo sreli, kazali bi nam jedno za drugo. Zahvaljujući Bogu bez opasnosti od vukova stigli u Lavov.

Kada smo krenuli put kuće, zaustavlja nas policija i vodi nas na stanicu, pitajući nas ime i prezime i nas počeli ispitivati. Mi smo kazali razloge za slučaj što nam se dogodio radi nepoznavajući puta da smo se tako dugo zadržali vratiti se kući. Ja sam zapitao tko nas je tužio, gospođa Kate Medlarz misleći da ste vi sa gospođicom utekli. Ja sam to već i bio promislio, jer je moja tetka odviše stroga. Policija nas je potom pustila na slobodu. Što bi bilo da smo onu noć ostali kod onog gospodina. Kad smo došli kući razvila se velika komedina, svega i svašta protiv nas. U teško sam se zadržao tri sedmice. Kako je moj stric bio operni svirač, poveo nas je u Operi u Varšavi, te smo ostali pet da-

na. Pošli smo preko Krakau-Lodž-Lublin. Kad sam se vraćao iz Lavova u željeznici sam se upoznao sa jednim Ruskim Poljakom koji je znao govoriti hrvatski. U Budimpešti smo se nastanili u hotel "Herzeg Jozef" soba br.87. U te dane u Budapest se nalazio Car Franjo Josip i Pezijanski Šah. Istog dana nakon mog dolaska bio sam pozvat na policijsku stanicu, jer su sumnjali da sam talijanac i pitali me zašto sam došao u Budapest, a ja sam im pokazao moje putne isprave i razloge i pustili me na slobodu. Odmah nisam opazio da me prati agent od policije, ali Rus koji je uvijek samnom bio je opazio i meni rekao i upravo je tako i bilo.

Jedno poslije podne otišli smo sa podzemnim tranvajem ispod Andreis- Uteca u veliki prater "EXBudovaz". Tu smo vidjeli raznovrsne zabave, vidjeli zoološki vrt i zaustavili se iznad gvozdene rešetke jednog lava koji se bio uhvatio pri ogradi i jako tresnuo u ogradu i pao na zemlju. Ja u ovaj čas u strahu skočio natrag i ugazio jednog gospodina koji je bio iza mene i reče mi vi ste se prepali. No vidite koliko snage ima ta životinja, ali mu padavica koja ga svaki dan hvata više puta lomi snagu, a da nije toga on bi ogradu razlomio i pobjegao na slobodu. Evo vam dobrog dokaza. Tako smo i mi Slaveni veliki i jaki, ali kako nismo složni drugi s nama zapovjedaju, te smo robovi tuđeg naroda i lomi našu slovensku jakost, jer smo rascjepljeni, Gospodin koji mi je ove riječi razložio je Zagrepčanin. Isti dan u večer ja i Rus otišli smo u operni teatar. Dávala se opera Pagliacci i Il Ballo Elciesion, u počast Cara i Pezijanskog Šaha koji su tu večer prisustvovali. Opera je bila došla iz Milana. U Buda-

pest sam se zadržao sedam dana i krenuo put Dubrovnika a Rus u Presburg. Ime mu je Jarozlav Pavlovitsky.

Dana 9 kolovoza sam bio pozvat u vojničku rezervu u Gružu. Dana 15/8 krenuli smo sa parobrodom "Petka" u Split a pješice preko Klisa u Sinju na velike manevre i tako sam dovršio sve rizerve.

Novi vijek

Godine 1900 na Silvestrevu večer uprava Hrvatske Dubrovačke glazbe naredila glazbarima da otiđu članovima čestitati svršetak stare god. i početak novog vijeka. Glazba se razdjelila u četiri Armonije, i u 8 sati večer armonije otišle da kalendaju novi Vijek 1901. Prva armonija otišla na Ploče, druga u gradu, treća na Konalu, a četvrta u Gružu i Lapad. U 1 sat armonije su se vratile u grad formirali glazbu, otišli u restauraciju "All'

ancora" za zabavu, koju su priredili personal od hotela "Imperiala".

Program zabave bio je slijedeći. Govor upravnika hotela "Imperial" o temu Novog vijeka, sviranje glazbe, lutrija, raznovrsne igre i ples. Zabava je bila dovršena u 7 sati jutro, a glazba svirajući obilazila grad. Armonije su bile svukuda počašćene i sa novcima nagrađene, te je svaki glazbar dobio do 21 Krunu. Kako sam i ja bio glazbar u toj glazbi, tako sam i ja proveo tu noć u veselju novog vijeka 1901 godine.

Svečano otvaranje željeznice Zelenika – Gruž

Dana 16.07. 1901 krenuo sam sa Hrvatskom dubrovačkom glazbom sa parobrodom "Habsburg" u Zeleniku uz pratnju četiri austrinska ratna brodova. Na brodu su se

nalazili nekoliko Velevlasti Erceg Bosne a među njima Ministar Kalai i Opel, Velevlasti iz Dubrovnika i Major istoričkog društva Bokeljske Mornarice Ivan Vitez Demattei i ađutant Geromo Botrić. U Zeleniku su nas čekali Kotorska Građanska glazba i predstavnici Kotora i Boke i krenuli sa željeznicom put Konavala i svukuda svečano dočekani. U Uskoplje je bio objed i u 4 sata poslije podne stigli u Gružu.

Taj se dan u Dubrovačku luku usukao veliki morski pas, a Puizi sa dulfingerama ga ranili, a bio je već ranije ranjen kad se glavom usukao u stijenama. Srećom da taj dan narod je bio okupiran, te se bavio okolo te Željezničke svečanosti i nitko se nije kupao. Kostur tog morskog psa nalazi se u Dubrovnik u muzeju. Te iste godine 3 kolovoza bio sam pozvan u četvrtu vojničku rezervu Gruž-Crkvice (krivošije) na velike manevre.

(nastavlja se)

ZAGREB CROATIA

Ljubav
na prvi pogled

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

tel. +385 1 481 40 51. 481 40 52. 481 40 54. fax. +385 1 481 40 56.

e-mail: info@zagreb-touristinfo.hr www.zagreb-touristinfo.hr

KOTORSKE BOTUNADE

Tiha noć, blažena noć

Piše:
Vlasta MANDIĆ

Ribe, ribe, tovljene, lovljene, domaće... ala da, navalite verzo-
ta, žućenice... evo skaljarske lo-
čike, što se guraš, jadna ne bi-
la, sve ćeš mi povardati sa ban-
ka... e, kako ne, što si se toliko
raširila... kod mene, šinjora, sve
je freško, od sinoć ubrato... pe-
trusina, raštana, krtole, doma-
ćijeh jaji...

KATE: Što se ovo čini jutros,
ko da je zadnja ura!? Jedva da
pasaš kroz Markat.

Ljube: Subota je Kate, pazarni
dan, a kiša je ulila. Primiće se
Božić, pa Nova godina i narod
je, deboto, pošenpijao. Nastupa
sezona lova na pune trpeze.
Treba se pripremit.

Tone: Alo, belece! Evo i mene.
Nemojte, danas, na mene raču-
nat. Ne mogu vam doći u kafa-
nu Dojmi na divertimenat, jer
mi dolaze djeca sa fameljama za
praznike. Idem do šinjore Luce,
da mi da jednu ričetu i da mi
sve dobro špjega.

KATE: Eto i nas kod šinjore
Luce. Neće biti ništa gore, nego
li u kafanu Dojmi. Ona ti je že-
na od eštra. Avizaj nas.

Tone: Čekamo vas!

Ljube: Kate, ajmo do peškari-
je. Treba uzet što ribe za Badnji
dan.

KATE: Šjor Benko, kakva vam
je ovo riba. Para mi se da je bi-
la na održavanje.

Šjor Benko: Freška iz mora,
moja šinjora, s bande od Orav-
ca.

KATE: Jes, jes, freška je kao i
vi, moj šjor. Oči su joj u šorbu-
lu, škrge imaju kolur ko moja
šporka traversa, život joj je de-
buo. Kada je pritisneš prstom
ostane buža. A rep se oklenbe-
sio. Našli ste koga ćete inbru-
ljat, Vi, fetivi Muljanin.

Ljube: Nemoj se žestit, Kate.

Ajdemo na drugi banak. Dođi,
evo ti krasnih barbuna iz Bigo-
ve.

Šjor Jovo: Navalite, još malo
je ostalo. Sve freško, od jutros.
Barbuni samo 12 eura, listovi
20 eura, orade 22 eura...

KATE: Ako ćemo lagat. Kako
ste jutros mogli dić mreže kad je
bio fortunao od juga. Jo, kako
me laže, perfin, u oči, i to za ve-
like šolde.

Šjor Jovo: Što ćete, šinjora
Kate, okazion je, svima treba ri-
ba. Moramo se i malo oribit.

KATE: Od mene se nećete
oribit, adio vam. Stigli su ba-
kalaji iz Norveške. Kada sraču-
naš oklen su stigli, koliko im
košta avionska karta, carina,
pa porez i što ti ga ja znam još,
i nisu tako ni skupi. A dobro
vonjaju.

Ljube: Svaka ti je na mjestu.
Dobro si izluštrala i jednoga i
drugoga. Amo kupit bakalaj. Su
mali bokun bakalaja zamiriše ti
cijela kuća i svi su siti i konten-
ti.

KATE: Još moram kupit kri-
vošijske, bijele krtole, luka če-
sna, petrusina, a doma imam
maslinovog ulja. Ajdemo do ši-
njore Luce. Da čujemo što ona
paričava za Badnji dan. Vidim li
ja dobro? Je li ono šjor Gracija,
Lucin muž?

Ljube: Jes, on je. Nakrivio je
francuzicu, lumbrelin drži pod
mišku, a kiša pada li, pada. Baš
je šempijast. Alo, šjor Gracija,
ke nova? Će ste se uputili?

GRACIJA: Će, niđe. Da je sre-
će još bi kišao u kočetu. A ona
moja Luce, od ranih zora varda
po kući. Već čini pripreme za
Badnje večer. Prifalilo joj je ru-
zmarina i petrusina.

KATE: Nemojte se žaliti jer će-
te zato dobro omastiti brke!

GRACIJA: Što jes, jes. Što
ona pariča i mrtvi bi jeli, ha, ha!
Ajte, čekaju vas.

Šjora Luce: Nismo htjele po-
pit kafu bez vas dvije, ajte, ko-
modajte se. Sutra mi na večeru
dolazi rodica sa mužem iz Du-
brovnika, kuma Anka iz Nikši-
ća, neput sa ženom iz Beograda
i mali Vlaho, unuk moje sestre
iz Sarajeva i Gracijina sestra
Ana s Mula.

Ljube: Da nije neki samit, ši-
njora Luce, evropske integraci-
je, oliti MMF, oliti Ujedinjene
nacije, kada ćete ih toliko oku-
pit i ugostit.

Luce: Ništa od tega. Svi smo
se poželjeli naći i zajedno pasat
Badnje večer i Božić, kako Bog
zapovijeda i kako je od pamti-
vjeka. Složno i pobožno.

KATE: Imate za pravo. Kada
se samo sjetim moga djetinjsta-
va... ah! Rano u jutro mama bi
se prva digla. Zapalila bi šporet
na drva, zamutila tijesto za pri-
ganice, izvadila pokišani baka-
lar i pristavila bi ga kuhat. Mi-
ris bakalara, lovorike, luka če-
sna, priganica, pucketanje drva
i toplota doma - koje blažen-
stvo, slatki titraji u duši. Eto i
sada mi nešto titra, ah!

Tone: A sama večera? Kod
mene bi se svi intonali. Na trpe-
zu sve od fešte: tavalja, tavajuli,
pjati od češkog porcelana, sre-
brna pošada, čaše od kristala,
kandalijer - sve što je pokojna
baba donjela u dotu.

Ljube: To ti je tako bilo manje
više u svaku bokešku kuću, i za
katoličku i pravoslavnu Badnju
večer i za Božić. Svijet je još bilo
kulturan, bogat u duši, skro-
man u džepu. Svi smo bili neka-
ko nevini u odnosu na ovaj da-
našnji svijet. Živjelo se destezo,
bez preše, a sve se stizalo. Da-
nas, od trke se ne stiče živjeti, a
malo je što sveto. Ali nećemo
sada o tome.

Luce: I u nas je tako bilo. Ci-
jela kuća izfregana, stakla se
luštraju, koltrine, rekami, mi-

ljei, sve oprano i inkolano. Sve miriše na freškin. Prozori, vrata zakićena vijencima od lovorike. Česnica ukrašena balunima svake vrste, a ispod nje kofe sa narančama, dunjama, lemuni- ma i darovima za svakoga. Na trpezi svakakve lipote: juha od bakalara sa orizom, bakalar umido sa ispeštanom lešom kr- tolom, bakalar na brodet, priga- ni kalamari, crni rižot od sipe, domaćega kruha i vina, prigani- ca...

KATE: A poslije večere svi za- jedno odlazimo u crkvu, na po- noćku. Tome je davno bilo, ali se sjećam ko danas. Stojim ti ja ispod baladure, a onaj kotorski kanarinac od tenora pjeva boži- čnu pjesmu „Tiha noć“. Tišina u crkvi, svi zatvorili oči, sklopili ruke, spokojni, na tren, odluta- li za svojim sjećanjima na svoj dom, roditelje, prošla vremena – ma na život.

Luce: Ma kako si to lijepo pri- povijedala. Taj tenor, da to slu- čajno nije bio sin našega fetivo- ga, pravoslavnoga popa.

KATE: Pogodila si Luce. To ti je u naš Kotor bilo sasvim nor- malno, da pravoslavni pjevaju u katolički hor, a katolici u pravo- slavni. Kod nas ti je Evropa odavno. Mi niđe ne moramo pu- tovat. Samo da stojimo đe smo i da čuvamo sve to što smo do- bili u dotu.

Ljube: Dobro zboriš, stojmo đe smo. Lijepo vas je slušati, ali hoćemo li mi što paričavat da- nas?

KATE: Imaš pravo. Šinjora Luce, što ćete paričat za objed za ovi Badnji dan. Imate li nešto još za dodat?

Luce: Kate moja, uvijek ima za dodat. Ja i moj Gracija smo ti penzioneri. Moramo se pružit

svaki mjesec do kraja, oliti ga svezat kraj sa krajem.

Ljube: Vi ste domaćica na gla- su. Od maloga znate stvorit a la grande.

Luce: Znam, znam, i fala vam na komplimentu. Moram vam rijet da svaki mjesec odštrbnem malo od pensije i stavim u ba- juo, da Gracija ne zna. Za sveto- ga Vlahu, ne mogu dočekat Ba- dnji dan i Božić bez solada, pa iako smo siromasi. Za taj praz- nik na trpezu mora biti gala. A moram sačuvati koji solad i za Novu godinu. Iz cijelog komšilu- ka će mi doći dječica na čestita- nje. Moram im učinjet kalendu. Takav je običaj.

KATE: U moj komšiluk žive mlade, moderne familje. Oni ne znaju što je kalenda, pa mi nji- hova djeca i ne dolaze.

Luce: Ma đe mi je moj Graci- ja? Od kada je pošao na Mar- kat, evo će već dvije ure. Treba mi puno petrusina i ruzmarina. Dunkve, za današnji dan imam sve paričano. Za sutra, za boži- čni ručak imat ću: za predjelo pršut i sir, za prvi pjat - juha od mesa sa lešom junetinom i sa šalšom od kunzerve, za dru- gi pjat - pečena teletina sa krto- lom i njoke sa toćem od mesa. To mi voli mali Vlaho, a, bome, i moj Gracija voli toćat. A za slatko ću učinjet Dobrotsku tortu.

Tone: E, radi toga sam ja i ari- vala. Meni Dobrotska torta ni- kada ne ispane dobro. Sva mi se prospe. Luce, kažite mi, ali pošteno, kako je vi radite.

Luce: Ma, kako vam neću ri- jet. Rijet ću vam sve po spisku i načinu kako ide. Ova bokeška gulozeca se prvo zvala Mletačka torta. Ričet su u Boku donjeli pomorci. Peraške kapetanice su

je krstile Peraška torta, a do- brotske kapetanice Dobrotska torta. Meni je ričet dala konteši- na Mare Ivanović iz Dobrote i ja ću vam sada dati ričet od Do- brotske torte. Ako ćemo pravo dobra je i jedna i druga, ha, ha!

Tijesto

- 6 žumanca
- 6 ožica cukara
- 200 gr. masla
- 1 ožica mlijeka
- brašna

Prvo stući žumanca sa cuka- rom, pa dodati omekšali maslac i dalje raditi. Kada se sve dobro povezalo, dodati mlijeko i po malo dodavati brašna da se do- bije ni tvdo ni meko tijesto. Dno forme za tortu obložiti tijestom, i strane takođe, na način da se pri vrhu narežu zubići u vidu lastavičijeg repa. Odvojiti malo tijesta za dekoraciju.

Fil

- 6 bjelanaca
- 400gr. mendula
- 400gr. cukara
- 1 l po dl maraskina
- kora od limuna

Sada stući bjelanca sa cuka- rom. Kada su bjelanca sasvim tvrda, dodati mendule, koje smo prethodno stavili na kratko u vrelu vodu, digli im koru i sa- svim sitno ih nasjeckali. U fil dodati još maraskino, gratanu koru od limuna i sve nježno promješati. Fil rasporediti po ti- jestu. Tijesto, koje smo ostavili, izrezati na trake širine prsta i postaviti ih unakrst, preko fila, u vidu mreže. Staviti tortu u vruću pećnicu na temperaturi od 160 Celzia i peći je cca 40min.

Eto vam ga na pa mjesite, pe- cite, jedite, slavite. Sretni vam Božići i Nova 2009. godina, od vaše šjora Luce!

Avizati – najaviti, obavijestiti
A la grande – na veliko
Banak – sto na pjaci
Beleca – ljepotica
Buža – rupa
Baladura – balkon u crkvi
Destezo – polako
Dota – miraz
Divertimenat – zabava
Deboto – skoro, naposljetku

Gala – svečano
Inbruljati – prevariti
Ispeštati – izmrviti, isjeckati
Inkolati – uštirkati
Kolur – boja
Kočeta – postelja
Kalenda – davanje novca po- laznicima za Novu godinu
Ločika – vrsta salate
Od eštra – od volje

Oklenbesiti – presaviti se
Okazion – prilika
Odštrbnuti – otkinuti po malo
Parlatina – pričanje
Pošenpijati – pošasaviti
Rekam, milje – ručni rad
Šorbula – rovito
Vijađati – šetati, putovati

*PREDSTAVLJAMO NACIONALNE PARKOVE
CRNE GORE I HRVATSKE*

2.

Plitvička jezera

Piše:
Marko ZORNIJA

Današnji oblik Plitvičkih jezera uvjetovan je osobnim zbivanjima u geomorfologiji dinarskog krša na ovom prostoru, a nadalje određenim kemizmom vode uvjetovan litologijom kamenih naslaga. Ovdje se izmjenjuju različite formacije vapnenca, koji je vodopropusan, i dolomita, koji je u manjoj mjeri vodopropusan. Obilje vode koja se skuplja i

Plitvička jezera su najviše posjećeni nacionalni park u Republici Hrvatskoj. Još dalekog 8. travnja 1949. godine proglašena su prvim hrvatskim nacionalnim parkom, a od 1979. godine, među prvim u svijetu uvrštena su u Popis svjetske baštine (UNESCO)

opskrbljuje ovaj prostor stvaralo je veliki broj fenomena krša (špilje i jame), kao i veliki broj površinskih oblika krša.

Tekući vapnenačkim podzemljem, voda nailazi na dolomitske slojeve, izbijajući na površinu i tvoreći veliki broj kratkih potoka i rijeka pro-

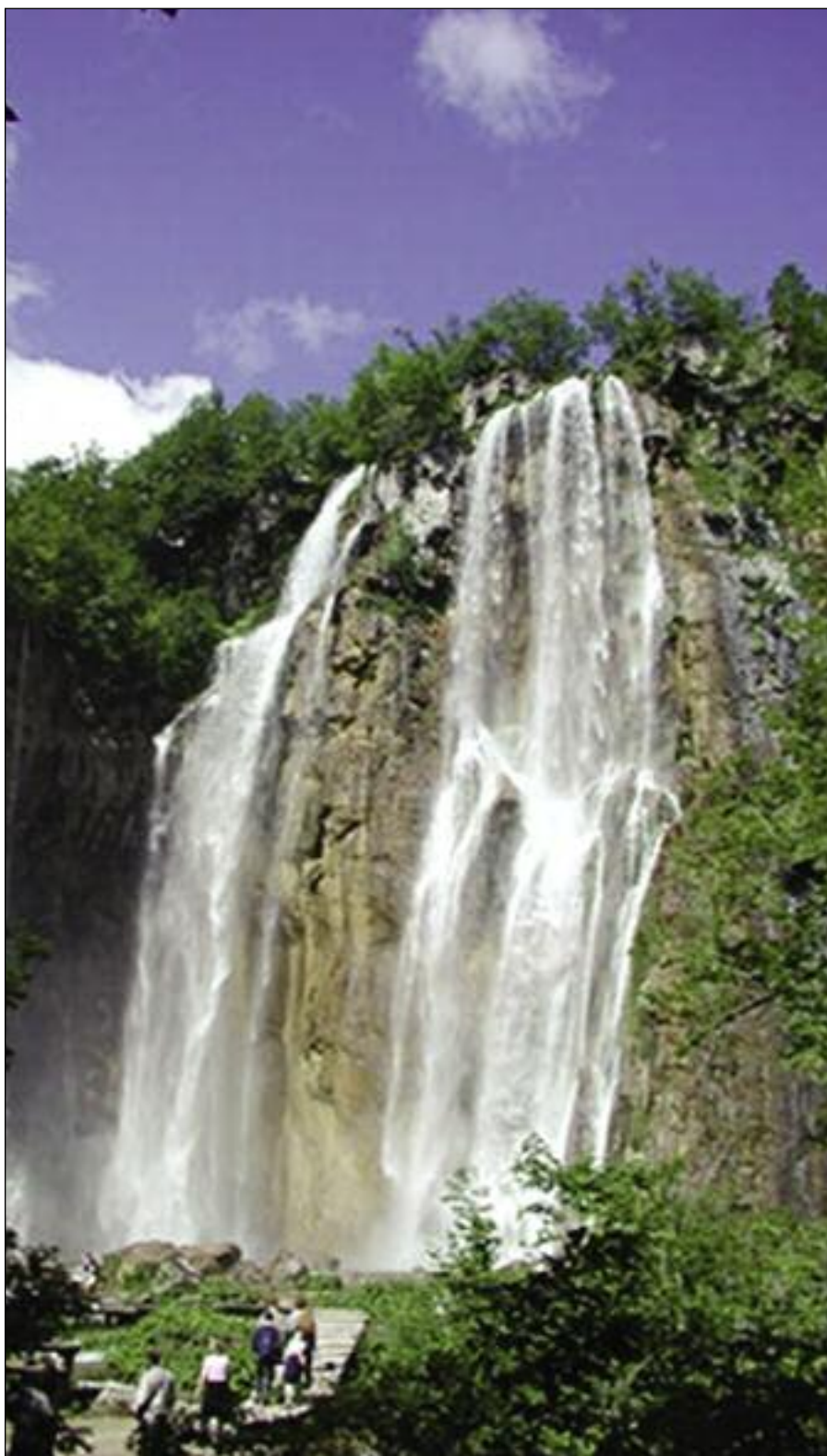
mjenjivog toka. Na najvišim kotama najjača vrela su izvori Crne i Bijele rijeke, od kojih su na nepropusnoj podlozi nastala Gornja jezera: Prošćansko, Ciganovac, Oguljak, Batinovac, Veliko i Malo jezero, Vir, Galovac, Milino, Gradinsko, Burgeti te najveće i najdublje Kozjak. Jezero Kozjak svojom dubinom od 47 metara je zapravo granica Gornjih i Donjih jezera. Stalnim taloženjem sedre dubina svih jezera se kontinuirano povećava, pa nije čudno da se dno pojedinih jezera nalazi ispod površine nižeg. Donja jezera su: Milanovac, Galanovac, Kaluđerovac, i Novakovića brod. Sa sjeveroistočne strane potok Plitvica se s najvišeg slapa u Hrvatskoj, s visi-

ne od 78 metara obrušava u slapišta Sastavci i skupa s vodom iz jezera nastavlja teći kao rijeka Korana, koja sabire vode koje su se od toka Matice (Crna i Bijela rijeka) sa 636 m nadmorske visine spustile na 158 m nadmorske visine. Zaista fascinantno!

Postoje dva ulaza u nacionalni park. Jednostavno je doći do njih prateći staru cestu iz Dalmacije preko Like za Zagreb. U gornjim jezerima, naravno u toplijem periodu, jezerom Kozjak može se krstariti elektrobrodom koji pravi kružne ture obilazeći male luke postavljene po njegovom obodu, obilazeći Štefanijin otok, dolomitsku formaciju koja se uzdiže nekih desetak metara iznad površine Kozja-

ka. Od slapišta Sastavci uređene su turističke staze koje su drvenim mostićima postavljenim preko čitavih jezera povezane u jednu cjelinu, kojom je moguće obići cijeli kompleks jezera.

Između dva svjetska rata, na sreću, nije uslijedila intenzivnija izgradnja na području parka. Nakon II. svjetskog rata i proglašenja nacionalnim parkom 1949. godine, opći val turizma zahvaća i prostor Plitvičkih jezera. Turizam postaje djelatnost koja će valorizirati ovo relativno sačuvano remek-djelo prirode. Izgrađene su prve staze i mostovi za posjetitelje te objekti, uz uvjet da se zadrži dojam netaknute prirode. 50-tih godina gradi se hotel Plitvice i niz drugih obje-

kata među kojima je i tzv. Objekt 99, odnosno raskošna „Vila Izvor“ sagrađena za Tita koji je u njoj boravio nekoliko puta. 70-tih godina kupljena su i dva vlaka koji uz elektro brodove na jezeru Kozjak pri-

rodu još više približavaju posjetiteljima. 1979. g. Plitvička jezera uvrštena su u UNESCO listu svjetske prirodne i kulturne baštine. Najintenzivniji rast broja posjetitelja i gradnje novih kapaciteta uslije-

dio je 70-tih i 80-tih godina 20. st, da bi bio prekinut tijekom Domovinskog rata, kada je turistička infrastruktura uvelike uništena. No, ubrzo nakon ratnih zbivanja turizam je ponovo oživio, tako da je park 2006. posjetilo 860.000 ljudi iz cijeloga svijeta.

Plitvička jezera svjetski su biser neprocjenjive vrijednosti. Njihova specifična ljepota utočište je ljubiteljima prirode i inspiracija umjetnicima, a jedinstvenost i bogatstvo prirode preokupacija znanstvenika. Današnja ponuda Plitvičkih jezera omogućuje posjetiteljima da ga upoznaju kroz različite aktivnosti: pješačenje, vožnju električnim brodom i panoramskim vlakom, fotografiranje, veslanje, planinarenje i skijanje. Sve ove aktivnosti i smještaj u suvremeno opremljenim hotelima omogućuju posjetiteljima da se zadrže nekoliko dana u ovom neobično lijepom kraju. Hotel Jezero*** raspolaže sa

229 soba, hotel Plitvice** sa 51 sobom, garni hotel Bellevue** sa 70 soba, dok hotel Grabovac*** ima 31 sobu. Važan element ukupne smještajne ponude parka je i kamp Korana smješten na platou pored kanjona rijeke Korane – predivna lokacija u kojoj sam i sam boravio prilikom upoznavanja s ljepotama parka. Na obalama jezera i pored staza turistima su na raspolaga-

nju brojni ugostiteljski objekti u kojima se možete rashladiti ili ugrijati, ovisno o godišnjem dobu u kojem ste odlučili posjetiti park. Tu je i restoran Poljana, zatim restoran Borje smješten na južnom ulazu u Nacionalni park, dok najistaknutije mjesto među slatkokuscima svakako zauzima Lička kuća, s bogatom ponudom tradicionalnih jela ali i jedinstvenom arhitekturom.

Međutim, sve riječi nisu dovoljne da bi opisale ljepotu ovog iznimnog mjesta, gdje se elementi prirode – voda, šuma, kamen i nebo – stapaju u jedinstvenu i neponovljivu cjelinu. Zbog toga se nadam da mi nećete vjerovati na riječ, već ako vas put, poštovani čitatelji, jednom navede u blizinu, da ćete i sami uživati u toj božanskoj ljepoti.

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA U PEČUHU

Izazovi manjinskog informiranja

**Hrvatski glasnik,
Mađarska**

U suorganizaciji Neprofitnog poduzeća Croatica i Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, a pod pokroviteljstvom **Miše Heppa**, predsjednika Hrvatske državne samouprave, 27–28. studenog u Pečuhu je održana međunarodna konferencija na temu Europska Unija i izazovi manjinskog informiranja za predstavnike tiskanih glasila hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja u europskim zemljama i njihove medijske suradnike.

Osim suradnika Hrvatskoga glasnika, Croaticina ravnatelja **Čabe Horvatha**, hrvatskih uredništava Mađarskog radija i Mađarske televizije, pozivu su se odazvali: odgovorna urednica informativno-političkoga tjednika „Hrvatska riječ” **Jasminka Dulić** i novinar **Zvonimir Perušić**, urednik tjednika „Hrvatskih novina” iz Austrije **Petar Tyran**, te glavni urednik „Matice”, mjesečne revije Hrvatske matice iseljenika, **Nenad Zakarija**.

Sudionici konferencije posjetili su Uredništvo nacionalnih i etničkih manjina Mađarske televizije gdje ih je primila **Judit Klein**, voditeljica uredništva, te urednica hrvatske emisije **Timea Šakan**. Gđa Klein je predstavila ured-

ništvo, ustrojstvo manjinskih emisija, podsjetivši kako je zajedničko južnoslavensko uredništvo (koje je od početka devedesetih razdvojeno na hrvatsko, srpsko i slovensko) pokrenuto još 1978. godine, dakle s malim pomakom u odnosu na pokretanje regionalnog studija u Pečuhu 1976. godine. Riječ je općenito o manjinskim emisijama

brojčanih, povijesnih manjina u trajanju od 25 minuta na kanalu M1 i njihovo ponavljanje na M2, ali i o emisijama manje brojčanih manjina koje se javljaju dvotjedno, ili još rjeđe, te o zajedničkoj emisiji pod naslovom Rondo za „male” manjine u trajanju od 52 minute tjedno. Program se može pratiti i pogledati na internetu. U Hrvatskom ured-

ništvu zaposlena su tri novinara urednika. Kako je rečeno, položaj manjinskih uredništava nije idealan, pa ni optimalan, a najveće poteškoće proizlaze iz toga što nemaju kapacitet koji imaju drugi, što znači spremnost od 2-3 tjedna, pa je aktualnost emisija prilično otežana. Zaleđe osiguravaju Zakon o pravima nacionalnih i etničkih manjina i Zakon o medijima iz 1996. godine. Premda se njima propisuju emisije na jezicima nacionalnih i etničkih manjina, nemaju samostalan proračun, nisu zastupljeni u glavnom uredništvu, stoga informacije dobivaju samo iz druge ruke. Postoji i jedan važeći ugovor s 13 državnih manjinskih samouprava, ali on se u praksi ne ostvaruje. Problem čini i stalno mijenjanje termina emitiranja manjinskih emisija, koje su smještene u vrijeme kada je manja gledanost, pa ih pripadnici

manjina teško mogu pratiti. Najveći je problem nedorečenost zakonskih propisa, koji uglavnom propisuju da se štošta može, postoji pravo, ali konkretno se ne određuje, niti se osiguravaju financijska sredstva za njihovo ostvarivanje.

Zaključeno je kako je slično stanje i na Mađarskome radiju, a u svezi s manjinskim tiskanim glasilima potaknuto je pitanje njihova položaja, osobito pitanje ovisnosti o državnoj potpori koja se osigurava putem natječaja Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Premda je i to upitno jer je na dnevnom redu možebitno ukinuće Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, odnosno prestrojavanje fondova za podupiranje manjinskih zajednica. Sudionici su se složili kako postoji potreba za usuglašavanjem interesa manjinskih medija, te za zajedničkim istupanjem, zatraživši i potporu Hrvatske državne samouprave. Naime, sastanku su sudjelovali i čelnici HDS-a, predsjednik Mišo Hepp i voditelj budimpeštanskog Ureda **Jozo Solga**.

Sudionici konferencije posjetili su i pečušku školu, gdje im je ravnatelj **Gabor Győrvári** predstavio potpuno obnovljeno školsko središte. Njima su se pridružili i predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Okupljene je pozdravila glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika **Branka Pavić-Blažetin**, koja je obraćajući se hrvatskim učenicima, naglasila kako su oni temelj Hrvata u Mađarskoj, te ih je pozvala da se obrazuju, uče i njeguju hrvatski materinski jezik, da se uključe u život hrvatske zajednice kako bi se mogli snaći i odgovoriti na izazove koji ih čekaju u Europskoj Uniji. Ona je ujedno predstavila novinare suradni-

ke Hrvatskoga glasnika iz Bačke, Gradišća i Pomurja.

Odgovorna urednica Hrvatske riječi Jasminka Dulić okupljenima je ukratko govorila o Hrvatima u Srbiji, gdje živi 70-ak tisuća urođenih Hrvata, od toga 56 tisuća u Vojvodini, a riječ je o etničkim skupinama Bunjevaca i Šokača. Hrvati su kao manjina priznati tek 2000. godine. Novinska izdavačka kuća „Hrvatska riječ“ utemeljena je 2002. godine, osnivač joj je Hrvatsko nacionalno vijeće, a informativno-politički tjednik Hrvatska riječ izlazi od 30. siječnja 2003. godine u Subotici, gdje živi oko 16 tisuća Hrvata. Pod istim nazivom list je izlazio od 1945. do 1956. godine, kada je kao mjesni list dobio naziv Subotičke novine, a obnovljen je 2003. godine. Periodično objavljuju prilog za djecu pod naslovom Hrcko, te prilog za mladež pod naslovom Kužiš. Osim tjednika imaju i svoju nakladu, a u izdavačkoj kući radi sedam stalnih novinara, znatno više djelatnika i vanjskih suradnika. Hrvatska riječ izlazi u 1500 primjeraka.

Tjednik gradišćanskih Hrvata pod naslovom Hrvatske novine najstariji je list na ovome panonskom prostoru, počeo je izlaziti još 1910. godine u Đuru, tada zapadnoj Ugarskoj (sve do 1921. g.), pa će uskoro obilježiti 100. obljetnicu postojanja – naglasio je Petar Tyran, glavni urednik Hrvatskih novina. Nekada je očuvanje gradišćanskohrvatskog jezika bilo temeljeno na svećeniku, učitelju i kantoru, a danas u Austriji, iako imaju vrlo dobar europski zakon o školstvu, u praksi on se teško ostvaruje. Hrvatske novine pišu o gradišćanskim Hrvatima, ali se bave i manjinskim pitanjima šire u Srednjoj Europi i Europskoj Uniji.

S. B.

Vesele Bo i ne blagdane i sret
Novu 2009. godinu itateljnim
Hrvatskog glasnika po eljeli

Pansion PANA

Antun-Pana Milosevic
Sv.Eustahije 253
Kotor Crna Gora
Tel:082333306 -301204-Faks
082333307
Mobilni 069086933 -
E.mail panamilosevic@cg.yu

CONFIRM d.o.o.

poduzee za knjigovodstvene
luge

Portal gradnja društvo za projektiranje i gradnju Tivat

Čatovića Mlini

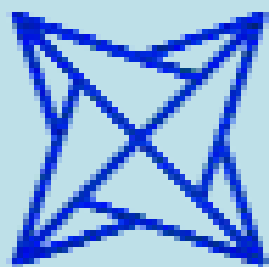
konoba Čatovića Mlini

Morinj, Boka Kotorska; tel. 082 - 373 070

Pomorski muzej Kotor

AdriaMare

D.O.O. Kotor

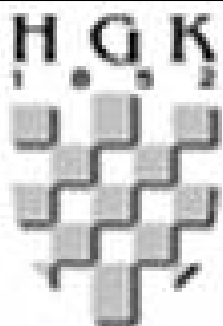

KZU

Napredak

ZU Bogda ii

TRONY
SHOP

**Hrvatska
gospodarska
komora**

BOKELJSKA MORNARI-

Dragim prijateljima, poslovnim partnerima
ljudima dobre volje, djelatnici Veleposlanstva
Generalnog konzulata Republike Hrvatske
blagoslovljen Bo i i uspješnu Novu-2009
inu

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

Velike obljetnice

2008. bila je godina velikih obljetnica. U našem Glasniku posvetili smo dosta prostora 500. obljetnici rođenja Marina Držića, podrijetlom Kotoranina, te obilježavanj 500 godina od smrti bl. Gracije sa Mula. Spomenimo na izmaku 2008. još neke značajne obljetnice

**500. obljetnica rođenja Petra Zoranića
1508 – 1569, Zadar
Autor prvog hrvatskog romana „Planine“.**

Bio je potomak stare plemićke obitelji Tetačić iz Nina koja se pred kraj 15. stoljeća zbog malarije u Ninu i pred Turcima sklonila u Zadar. U to vrijeme njegova majka Elizabeta (iz plemićkog roda Medulla, iz kojeg potječe i poznati slikar Andrija Medulić) očekivala je dijete. Najraniji podatak o njegovu životu potječe tek iz 1531., kad se spominje kao plaćeni ninski notar, pravnik i sudski ispisivač, što znači da je morao završiti studij pravnih znanosti, vjerojatno u Padovi. Već 1543. imamo i posljednji podatak iz Zoranićeva života. Umro je posli-

je te godine, ali svakako prije 1569., kad su tiskane Planine, jer da je bio živ, vjerojatno bi svoju posvetu iz 1536. Matiji Matijeviću, ninskom kanoniku, koji je u vrijeme kad se djelo tiskalo bio već mrtav, bio izmjenio.

Roman „Planine“ je nastao 1536. godine, dakle godinu prije propasti Klisa, u vrijeme kad su Turci duboko zašli u naše krajeve poslije Bitke na Mohačkom polju i prve opsade Beča. Pastoralni roman Planine izašao je u Mletcima, 1569, i to je jedino njegovo sačuvano djelo (pored barem dva izgubljena za koje se zna: „Ljubveni lov“ i „Vilenica“). Djelo nepoznatog autora, pastirska ekloga iz 16. stoljeća kupljena 70-ih godina XX. stoljeća u Londonu pripisuje se njegovim djelima. Njegov roman svjedoči o teme-

ljitoj humanističkoj i teološkoj naobrazbi, a nju je Zoranić mogao steći ponajprije upravo u zadarskom općem učilištu otaca dominikanaca, ponovno otvorenom krajem 1495., nakon što je dvadesetak godina prekinulo s radom zbog ratnih opasnosti (pad Bosne i prodor Turaka sve do zidina Zadra).

**500. obljetnica rođenja Grofa Nikole Zrinskog
Zrin, oko 1508. - Siget
(Mađarska) 7. 9. 1566.
Hrvatski državnik i vojskovođa, jedan od najslavnijih velikana hrvatske povijesti.**

Zrinski (jer je u rodoslovlju obitelji Zrinski četvrti po redu s tim imenom), bio je sin Nikole (III.) Zrinskog i krbavske kneginje Jelene Karlović, se-

Vučetić**Bogišić****Kranjčević**

stre (kasnijeg) hrvatskog bana Ivana Karlovića.

Nikola je ratovao protiv Turaka još od svoje rane mladosti i prošao kroz mnogobrojne okršaje. Kao vješt vojnik istaknuo se već u svojoj 21. godini u obrani Beča 1529. Car Karlo V. nagradio ga je tada konjem i zlatom. Osobito se proslavio 1542. godine kad je s 400 Hrvata spasio Peštu od sigurne propasti. Građani i suvremenici su naveliko slavili njegovo junaštvo, govoreći da ga je sam Bog poslao. Zbog njegovog junaštva i Jurišićeve potpore, kralj Ferdinand I. ga je 24. prosinca 1542. izabrao za hrvatskog bana.

Godine 1543. oženio se Nikola Katarinom Frankopan, sestrom kneza Stjepana Frankopana Ozaljskog. U tom braku rodilo se mnogo djece, od kojih je najpoznatiji Juraj (IV.) Zrinski. Među Nikolinim potomcima najznačajniji su njegovi praunuci Nikola i Petar.

Kralj je Nikoli, za njegove vojne zasluge, darovao Međimurje, s utvrđenim gradom Čakovcem, koje se od 1546. godine nalazi u posjedu porodice Zrinski, sve do njihova izumiranja (krajem 17. i početkom 18. stoljeća).

Za vrijeme svoga banovanja, Zrinski je spasio "ostatke ostatka" hrvatskog kraljevstva od sigurne propasti. Uspješno je ratovao i dobio velik broj bitaka. Godine 1556. Zrinski se odrekao banske časti, te je savjetovao kralju Ferdinandu I. da postavi Petra Erdődyja za novog bana. Kralj je teška srca ispunio zahtjev Zrinskog, ali mu je ipak udovoljio i otpustio ga je u najvećoj milosti imenujući ga pritom mešтром kraljevskih tavernika.

**150. obljetnica rođenja
Ivana Vučetića
Hvar, 20. 7. 1858. - Dolores, Argentina, 25. 1. 1925.**

Hrvatski izumitelj daktiloskopije.

Rodio se na Hvaru gdje je živio i radio do 1884. godine kada je u dobi od 26 godina emigrirao u Argentinu, gdje je nakon četiri godine stupio u Centralni ured policije u La Plati.

Nakon što je proučio Bertionov postupak identifikacije i eksperimente Engleza Galtona koji se bavio otiscima prstiju, intenzivno je počeo istraživati i proučavati papilarne linije. Nakon što je proučio više postojećih metoda za klasifikaciju otisaka prstiju i uočio brojne nedostatke, uspostavio je vlastiti sistem za klasifikaciju otisaka prstiju koji je nazvao ikonofalangometrija.

1891. godine Vučetić je formirao Registar ikonofalangometrije, gdje je pod rednim brojem jedan naveden Julio Torres kojega je daktiloskopirao na tzv. fišu (karton). Time je osnovana prva desetoprstna zbirka.

Primijenivši svoju metodu identifikacije u praksi riješio je prvi veći slučaj u praksi i to Franciske Rojas koja je optužila ljubavnika za ubojstvo svoje dvoje djece. Vučetić je daktiloskopirao majku i usporedio njene neosporne otiske prstiju s pronađenim spornim krvavim otiscima prstiju papilarnih linija na drvenom okviru vrata, te potvrdio da su identični.

Ivan Vučetić je izdao brojna djela vezana uz daktiloskopiju, a Vučetićev sistem klasifikacije otisaka prstiju usvojili su Brazil, Čile, Urugvaj, a kasnije i cijela Južna Amerika. U dobi od 52 godine dobio je diplomu Vještaka identifikatora, čiji je naziv sam predložio Vladi Provincije Buenos Airesa.

Pored svoga potpisa ostavljao je i otisak svoga desnog kažiprsta.

100. obljetnica smrti Baltazara Bogišića
Cavtat, 7. prosinca 1834. -
Rijeka, 24. travnja 1908.
Ugledni hrvatski znanstvenik i ministar pravosuđa
Knjaževine Crne Gore.

Bio je redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od njezina osnutka 1867. godine, član niza drugih akademija i znanstvenih društava, te nositelj nekoliko visokih europskih odlikovanja.

Maturirao je u Veneciji, a nakon studija po različitim europskim sveučilištima, doktorirao je filozofiju i pravo. Posljednje godine života proveo je kao privatni učenjak u Parizu gdje je objavio više radova o pravno-povijesnoj problematici Dubrovnika. Gotovo čitav njegov rad posvećen je proučavanju prava, ustanova i običaja slavenskih naroda. Bio je izraziti predstavnik povijesne pravne škole. Jedan je od najvećih hrvatskih bibliofila. Svu svoju imovinu, između ostalog i knjižnicu s osamnaest tisuća svezaka, koja se s arhivom i grafičkom zbirkom čuva u Institutu HAZU u Cavtatu, ostavio je cavtatskoj općini.

Njegovim najvećim djelom svakako možemo smatrati **Opšti imovinski zakonik Knjaževine Crne Gore** koji je Bogišić pripremio na poziv kneza **Nikole I. Petrovića**. Bogišić se budući je bio upoznat s crnogorskim običajnim pravom, 1873. godine prihvatio izrade modernog građanskog zakonika za Crnu Goru, sve uz suglasnost ruskog cara Aleksandra II. Knez Nikola je Zakonik proglasio 1888. godine, a Bogišića je 1893. godine postavio za **ministra pravosuđa**, koji je položaj Bogišić držao do 1899. godine. U tom su periodu i priredene neke izmjene Zakonika. U osnovi utemeljen na patrijahalnom nasljeđu, kombi-

niran s tada najsuremenijim pravnim standardima, Zakonik je predstavljao korak naprijed u crnogorskom društvu, a u suvremenoj je znanosti Bogišić za njega dobio mnoge pohvale.

100. obljetnica smrti Silvija Strahimira Kranjčevića
Senj, 17. 2. 1865. - Sarajevo, 29. 10. 1908.
Hrvatski pjesnik, najznačajnija pjesnička ličnost realizma.

Rođen u Senju, pod Nehajem, zbog svoje buntovne naravi završivši gimnaziju nije maturirao; elitni zavod Germanico-Hungaricum u Rimu, gdje je imao postati svećenikom, napušta vrlo brzo jer ne osjeća u sebi svećenički poziv. Ali je taj kratki boravak u "Vječnom gradu" ostavio trajni, neizbrisivi trag u njegovoj osjećajnosti i njegovu pjesništvu. U Zagrebu završava jednogodišnji učiteljski tečaj iz slovničko-povijesne grupe, i s diplomom učitelja "na građanskih skolah" odlazi službovati u Bosnu i Hercegovinu, jer u Khuenovoj Hrvatskoj za nj nije bilo kruha. Mostar, Livno, Bijeljina, Sarajevo: to su njegove životne postaje, gradovi u kojima nije samo ostvarivao svoju egzistenciju nego i pjesnički sazrijevao.

Ako je osamdesetih godina hrvatskom književnošću dominirala proza, devedesetih godina prvenstvo pripada Kranjčeviću pjesništvu, koje u posljednjem deceniju XIX. stoljeća dostiže svoj zenit. Bilo je kritičara koji su vidjeli taj zenit u misaonosti Kranjčevićeve poezije i njezinu zaletu u kozmički beskraj, pa su ga neki i nazivali - sasvim pogrešno, uostalom filozofskim pjesnikom. A on to nije bio. Svaka filozofičnost pretpostavlja neki

sustav, a u Kranjčevićevoj poeziji nema ni jedinstvenog misaonog sustava ni razvijena programa: ni političkog ni nacionalnog ni filozofskog. Ni pjesničkog! Njegove misli, gledane kao filozofija, nisu ni osobito nove ni naročito duboke. A ipak nas osvajaju, jer su izražene pjesnički, jer su pretočene u pjesmu, jer su poezija.

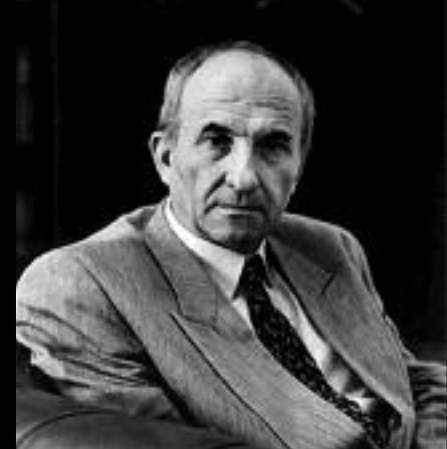
IN memoriam

Dr. Franjo Tuđman

14. 5. 1922 – 10. 12. 1999.

Političar, državnik, utemeljitelj moderne Hrvatske države

Vlado Gotovac

18. 9. 1930 – 7. 12. 2000.

Pjesnik, filozof, humanist

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Vlade Republike Hrvatske, na preporuku Veleposlanstva RH u Podgorici, realizira projekt Baze podataka za zapošljavanje svih građana Crne Gore hrvatske nacionalnosti. Partner u projektu je Hrvatska gospodarska komora – Kotor.

Prijavite se!

Jedinstvena baza podataka je skup informacija o prijavama nezaposlenih osoba, prijavljenim potrebama za radnicima, zasnivanju radnog odnosa... Cilj je posredovanje u zapošljavanju.

Dovoljno je da se registrirate i unesete vaše podatke, koji će biti dostupni samo zainteresiranim poslodavcima.

Posjetite nas na www.hgdcg-kotor.org

ZA NEZAPOSLENE

Da biste se prijavili u našu bazu podataka potrebno je da ispunite kratki formular koji se otvara klikom na link **Prijavite se**. U samom formularu, u zavisnosti od vašeg interesiranja, odabrat ćete opciju da li želite da se prijavite kao kandidat ili kao poslodavac.

Kad ispunite formular kliknite na link **Registriraj se**. Pošto se registrirate, na vaš mail će stići link za aktivaciju naloga sa prijavljenim podacima. Kada je nalog aktiviran možete da se prijavite. U lijevoj koloni na samom dnu nalazi se odjeljak za prijavu korisnika.

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Kandidat** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete da pratite sve ponude slobodnih radnih mjesta (klikom na **Sve ponude**) kao i ponude koje odgovaraju vašim ličnim karakteristikama i interesiranjima (klikom na **Pretraga ponuda**). Klikom na **Prijava kandidata** otvara se formular nakon čijeg ispunjavanja se kompletira vaš nalog. Sva polja označena zvjezdicom moraju biti popunjena.

ZA POSLODAVCE

Ukoliko ste prilikom registriranja odabrali opciju **Poslodavac** nakon prijave u lijevoj koloni će se otvoriti meni **Zapošljavanje** gdje možete pratiti **Sve kandidate** i **Dodate ponudu**.

Vaše prijave ili ponude možete donijeti i osobno u ured HGDCG na Zatvorenom bazenu u Škaljarima, Kotor, radnim danima od 08. 00 do 14. 00 h, ili slati na e-mail hgd-kotor@cg.yu

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država, Hrvatske i Crne Gore.

Distribuirana se na kioscima u Crnoj Gori, a putem pretplate stiže u Hrvatsku, Europu, Australiju, SAD...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

Pretplatite se!

NARUDŽBENICA

Ovim neopozivo naručujem primjeraka "Hrvatskog glasnika"

Ime i prezime/naziv tvrtke

Ulica i broj

Grad

Poštanski broj

Država

Tel/fax

E-mail

Datum

Potpis/pečat

PRODAJNA MJESTA

Hrvatski glasnik možete kupiti ispred katedrale sv. Tripuna, na Kamenom kiosku i sljedećim prodajnim mjestima Bega pressa:

Podgorica: Ivana Vujoševića, kućica
Momišići
PC Kruševac- Svijet
Centar - maloprodaja
Njegoševa ulica - Globus

Bar: Trafika SDK
Kostraca

Ulcinj: Bulevar- maloprodaja

Budva: Prolaz - maloprodaja
Spas - maloprodaja

Tivat: Anja
Pantomarket
Sturi
Dragana
Maprenat

Cetinje: Pazar, maloprodaja

Kotor: Pantomarket
Riva kod kamenog kioska

Herceg Novi: Tažeks - Bijela
Mješovito 33
Grbo MNM
Knežević Company
Pantomarket Centar
Knjižara So

Risan: Centar

Financijska sredstva za pripremu i tiskanje osiguravamo zahvaljujući donatorima i sponzorima, među kojima su INA Crna Gora, Ledo Montenegro, Turistička zajednica Grada Zagreba, AdriaMar, Split Ship Management, Podravka, Radio Kotor, Radio Skala...

**Ukoliko ste zainteresirani za suradnju,
kontaktirajte nas na tel: +382 304 232, +382 69 700 720,
ili e-mail hgd-kotor@cg.yu**

Hrvatski **glasnik**

PRETPLATITE SE!

Za Crnu Goru:

18 eura

na žiro račun
510-10418-20
Crnogorska komercijalna
banka

Za Hrvatsku:

180 kuna

na kunski račun
23600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7,
20 000 Dubrovnik

Za inozemstvo:

24 eura

na devizni račun HR
7723600001101667657,
Zagrebačka banka d.d.,
Poslovnica Dubrovnik
Vukovarska 7, 20 000
Dubrovnik

**Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:
Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Zatvoreni bazen Škaljari, 85330 Kotor, Crna Gora
Pretpлатiti se možete i u Uredu HGDCG u Kotoru**

Zašto odabrati propan-butan plin u malim spremnicima?

MALI SPREMNIK **ODGOVOR NA SVE VAŠE POTREBE**

Mali spremnik I propan-butan plin su kvalitetno rješenje za obiteljsku kuću, stambenu zgradu, restoran, hotel, obrt, malu industriju I poljoprivredu.

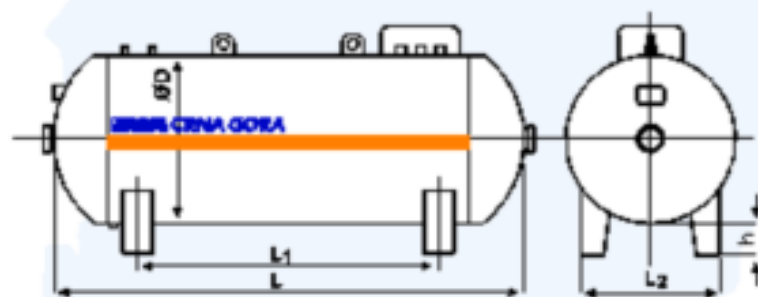
1 kg PROPAN-BUTAN plina zamjenjuje:

3-6 kg drva

1,5-2 kg ugljena

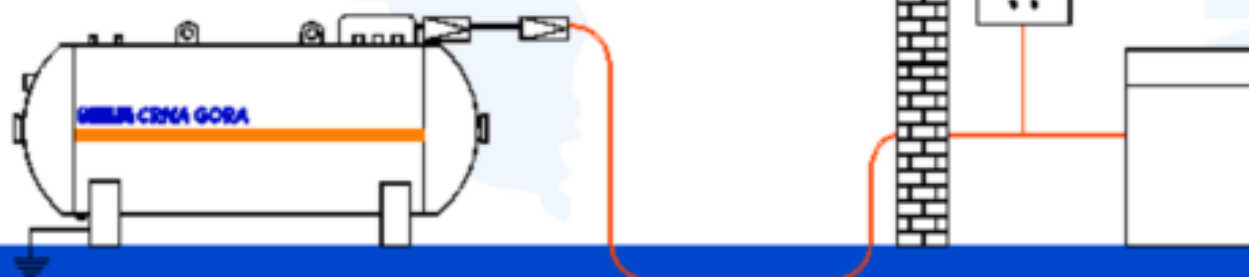
1,12l ložljivog ulja

12,8 kW električne energije

napre- mjena (kg)	ØD (mm)	L (mm)	L ₁ (mm)	L ₂ (mm)	h (mm)
1000	800	2190	1400	700	100
1800	1000	2476	1500	750	100
2700	1250	2480	1550	850	100
4850	1250	4300	2000	950	100

- praktičnost upotrebe
- ekonomičnost
- prilagodljivost svim konfiguracijama tla
- estetsko uklapanje u okoliš

*Sretan Božić
i Nova Godina*

